

// 263360

✓ COLOZJEVE INFORMACIJE

št. 12

DECEMBER

1973

LETO

2

Srečno 74
uredniški
odbor

FRANCE ROTAR: Kroglja z jedrom.

POSLOVANJE V OKTOBRU

Na 27. seji delavskega sveta so člani razpravljali o poslovanju v oktobru 1974. Po besedah finančnega direktorja Aleksandra Vavpotiča je bil mesec med uspešnejšimi meseci v letu, saj smo dosegli 19,140.000 dinarjev celotnega dohodka in 3,353.000 dinarjev dohodka. Za oktober je bila planirana realizacija v višini 17,838.000 dinarjev, dosegli pa smo 18,331.000 dinarjev ali 2,76% več, kot smo planirali. Plan pokritja je bil 5,156.000 dinarjev, dosegli pa smo 6,385.000 dinarjev ali za 23,84% več. Če od realizacije odštejemo direktne stroške in stroške uprave in komerciale, smo dosegli 1,116.000 dinarjev dobička.

Kumulativno smo v desetih mesecih dosegli 9,120.439,20 dinarjev dobička in če odračunamo še posojilo za nerazvite kraje AP Kosova in Metohije v znesku 2,824.683,25 dinarjev, nam je ostalo v desetih mesecih 6,295.756 dinarjev dobička.

Na uro smo planirali 175,93 dinarjev celotnega dohodka, dosegli smo 190,25 dinarjev, kar je za 24% več kot lani in 8% več kot smo planirali. Dohodka na uro smo planirali 35,42 dinarjev, dosegli pa 32,23 dinarjev, kar je za 10% več kot lani in 9% manj kot smo planirali. Dobička z amortizacijo nad predpisano stopnjo na uro smo planirali 12,99 dinarjev, dosegli pa 16,26 dinarjev, kar pomeni 54% več kot lani ali 25% več kot smo planirali. Ure v realiziranih izdelkih smo dosegli 100%.

Pri obračunu osebnih dohodkov je opazen močan padec faktorja stimulacije. Če kalkulativnim dohodkom po samoupravnem sporazumu 12,666.000 dinarjev prištejemo faktor stimulacije 41,29% ali 5,230.000 dinarjev in izplačilo ozimnice 327.000 dinarjev, imamo 18,223.000 dinarjev razpoložljivih osebnih dohodkov. Izplačanih je bilo že 18,069.000 dinarjev, "ekonomski uspeh" je 154.000 dinarjev, kar bomo izplačali.

Povprečni osebni dohodki v prvih desetih mesecih znašajo 2.380,66 dinarjev in so približno izenačeni s sorodnimi podjetji.

Zaradi povišanja življenjskih stroškov bi se temu primerno morali povečati tudi kalkulativni osebni dohodki, vendar tega samoupravnega sporazuma še ne dovoljuje.

V nadaljevanju je podal Alfred Sorjan analitsko-planjsko poročilo za oktober ter uvodoma poudaril, da v primerjavi s preteklimi meseci ni bistvenih odstopanj. Pri zalogah surovin smo zabeležili zmanjšanje za 6 milijonov v primerjavi z zalogami v letu. S tem je bilo ugodeno predpisom o zalogah, obenem pa tudi otežkočeno delo v proizvodnji zaradi razmer na svetovnem trgu in zaradi podaljšanih rokov nabave iz uvoza.

Sledila je obširna razprava, v kateri so člani delavskega sveta predvsem izrazili bojazen glede pravočasne nabave surovin, zato je bilo podanih več predlogov, da je potrebno sprotno prilagajanje proizvodnje ter uporaba tistih surovin, ki so nam na razpolago in ki nam je sprejemljiva tudi cena glede na "zamrznje-

ne" cene gotovih izdelkov.

Člani delavskega sveta so obe poročili soglasno sprejeli.

LETNI POPIS BLAGA

Na 27. seji delavskega sveta je bila osrednja točka dnevnega reda obravnava popisa blaga, ki je bil izvršen v dneh 28., 29. in 30. septembra letos. Uvodoma je predsednik centralne popisne komisije dipl. ing. Mario Koproš prebral poročilo o opravljenem popisu ter zagovore posameznih skladiščnikov.

Sledila je živahna razprava, v kateri je bilo ugotovljeno, da:

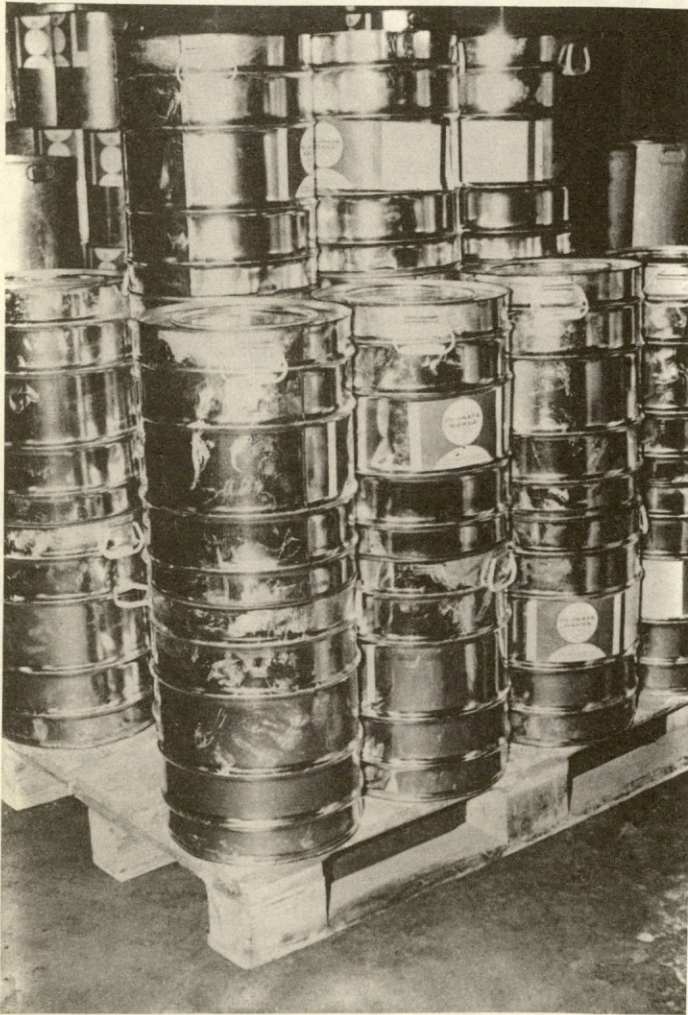
- organizacijske predpise premalo spoštujemo in upoštevamo, kar otežuje nemoteno poslovanje in so posledice vidne pri popisu blaga;
- kljub temu, da so v skladiščih neugodni pogoji dela, morajo biti sodi in ostala embalaža ustrezno in pravilno signirana;
- ni bilo pravilno, da je morala na Reko popisna komisija za popis IRH barv in da do danes ni poročila o tem;
- komercialni direktor in ostali vodilni delavci naj ugotovijo vprašanje skladiščnika embalaže tov. Lavinca glede odpisa 260 kom. sodov in manjka 309 sodov;
- material in blago se ne odpisuje takrat, ko nastane manjka, ampak se ga odpisuje ob inventuri (avtogume);
- komercialni direktor je izjavil, da je delo centralne inventura komisija opravila v redu in ni imel pripomb na poročilo.

Na podlagi predloga centralne inventurne komisije in dopolnilnih analiz ugotovljeni manjkovi in viškovi so bili člani delavskega sveta mnenja, da so razlike nastale predvsem zaradi zamenjave materialov in gotovih izdelkov in nespoštovanja predpisov v poslovanju skladiščnih služb in zaradi pomanjkljive evidence. Ostali primanjkljaji ne presegajo predvidenega kala.

Na osnovi teh ugotovitev, so člani delavskega sveta sprejeli naslednje sklepe:

1. Primanjkljaji na surovinah, gorivu in mazivu, materialu, drobnem inventarju na zalogi, avtogumah in embalaži v znesku 124.304,73 dinarjev se knjižijo v breme izrednih izdatkov, presežki gornjih vrst materialov v znesku 77.812,06 dinarjev pa v dobro izrednih dohodkov.
2. Primanjkljaji na gotovih izdelkih in polizdelkih v znesku 47.135,69 dinarjev se knjižijo v breme izrednih izdatkov, presežki v znesku 102.633,80 dinarjev pa v dobro izrednih dohodkov.
3. Komercialni direktor, vodja prodaje in vodja nabave morajo do naslednje seje izdelati poročilo, zakaj poslovanje v njihovih oddelkih ni v celoti orga-

nizirano po danih organizacijskih predpisih, oziroma dati utemeljene pismene predloge za spremembo, dopolnilo ali ukinitvev eventuelno neustreznih organizacijskih predpisov.

Zadni čas je že, da posvetimo večjo skrb tudi zunanjemu izgledu embalaže.

PRAVILNIK O ZAŠČITI TAJNOSTI PODJETJA

Na 27. seji delavskega sveta je bil sprejet Pravilnik o zaščiti tajnosti podjetja. Posebno pomemben je 8. člen, zato ga v celoti objavljamo:

Državna tajnost so zlasti naslednji podatki:

1. Načrt za organizacijo dela, proizvodnje in storitev (vojni načrt);
2. Načrt o opremljanju, poučevanju enot teritorialne obrambe in civilne zaščite (razvojni načrt);
3. Naprave in objekti za proizvodnjo, storitve, oziroma poslovanje v vojni;
4. Podatki o vojnih lokacijah in objektih;

5. Dokumenti v zvezi s storitvami, oziroma proizvodnji, ki se opravlja za oborožene sile ali druge delovne organizacije po zahtevah iz vojnega načrta delovnih organizacij;
6. Analize in podatki o stanju vojnih priprav in o vojni organizaciji podjetja;
7. Ukrepi za posebne obrambne pripravljenosti, ki so predvideni za primer neposredne nevarnosti vojne.

Uradna tajnost so zlasti naslednji podatki:

1. Podatki o objektih in materialnih sredstvih, za katere je v primeru vojne predvidena evakuacija;
2. Navodila, dopisi, sporočila, ki vsebujejo podatke o izdelavi vojnih in razvojnih načrtov;
3. Dokumenti, ki vsebujejo podatke o vrsti in količini proizvodnje ter o storitvah, ki so pomembni za narodno obrambo v vojni;
4. Skupni podatki o organizaciji, o sestavi in navodila resornih in drugih organov ter vojni predpisi, ki bodo veljali v neposredni vojni nevarnosti in v vojni;
5. Skupni podatki o vrstah in zmogljivostih skladišč in blagovnih zalog ter skladišč opreme civilne zaščite;
6. Podatki o materialnem poslovanju, ki obravnavajo financiranje nalog iz vojnega načrta.

Za strogo zaupno se štejejo naslednji podatki:

1. Mobilizacijski načrti partizanskih enot;
2. Načrti operativnega razvoja partizanskih enot;
3. Poročila in analize o bojni pripravljenosti partizanske enote;
4. Načrti in podatki o opremi partizanske enote;
5. Načrti perspektivnega razvoja partizanske enote;
6. Ureditev ozemlja in posameznih objektov, ki imajo poseben pomen za obrambo.

Za zaupne se štejejo zlasti naslednji podatki:

1. Organizacija in formacija poveljstev, partizanske enote ter zavodov oboroženih sil;
2. Številčno stanje partizanske enote in oborožitev;
3. Materialno-finančno poslovanje, pouk in vaje partizanske enote;
4. Pravila, instrukcije, posamezni predpisi in poročila o materialnem, političnem stanju ter kadrovske spremembah v partizanski enoti.

DOTACIJI

Delavski svet je na 27. seji sprejel sklep, da se mladinskemu aktivu odobrijo denarna sredstva v višini 55.000 dinarjev za obdaritev otrok naših delavcev in delavk ob praznovanju Novega leta.

Obenem je bila odobrena dotacija 5.000 dinarjev osemletki Franca Bukovca v Preski za enake namene kot vsakoletno darilo pokrovitelja.

NEKAJ O UPORABI RAČUNALNIKA

Razvoj znanosti in tehnike, posebno še elektronike, je v zadnjih dvajsetih letih tako napredoval, da so njegovi dosežki postali sestavni del življenja in vsake človekove aktivnosti. Uporaba znanstvenih in tehničnih dosežkov je povzročila izdelavo novih tehnologij v delovnih procesih, opravljanje težkih fizičnih del in drugih rutinskih procesnih postopkov s stroji itd. Tako delovne postopke delno ali v celoti mehaniziramo in avtomatiziramo.

Stroji in nova tehnologija pa nam ne omogočajo le povečanja proizvodnje, temveč tudi hitreje, učinkoviteje in ekonomičneje izvrševanje del na ostalih področjih gospodarstva in družbenih dejavnosti. Mehanizacija in avtomatizacija proizvodnje je povzročila porast proizvodnje, s tem pa tudi porast aktivnosti v pripravi in zaključku proizvodnje. Tako se je težišče ročnega dela preneslo v planiranje in pripravo proizvodnje, v spremljanje, evidentiranje in obračun stroškov proizvodnje, v realizacijo proizvodnje, v evidentiranje dejavnikov gospodarjenja v delovni organizaciji itd. Vsa ta pripravljajna-zaključna dela v proizvodnji bi lahko imenovali organizacijsko-upravna ali administrativna dela.

Uvajanje novih strojev in s tem nove tehnologije je omogočilo povečanje produktivnosti na neposredno proizvodnega delavca tudi do 14x, medtem ko je produktivnost administrativnih delavcev porasla le za 40%. Posledica tega je zmanjševanje števila zaposlenih v neposredni proizvodnji in nesorazmerno povečanje števila delavcev pri administrativnih delih. Tako so se s povečanjem obsega administrativnih del v gospodarstvu in javni upravi povečale potrebe po vedno večjem številu izvrševalcev teh del, t.j. administrativnih delavcev. Dela kljub temu niso bila zadovoljivo opravljena iz preprostega razloga: ročno delo je počasno in dopušča velike možnosti napak, ki pa jih je zaradi obsega dela zelo težko popravljati.

Vse to je postavljalo pred znanstvenike in tehnike zahteve po sredstvih, s katerimi bi človek hitreje pisal, računal, evidentiral, predvideval itd. Zato so se v drugi polovici tega stoletja začela pojavljati najrazličnejša sredstva mehanizacije in avtomatizacije administrativnega in pisarniškega poslovanja, s katerimi so se najzahtevnejša dela s tega področja hitro in točno izvrševala. Največji dosežek znanosti in tehnike s področja avtomatizacije administrativnega poslovanja predstavlja elektronski računalnik oziroma elektronski sistemi, ki se v vse večji meri uporabljajo pri poslovanju gospodarskih in drugih delovnih organizacij. V času bliskovitih sprememb pogojev poslovanja (par pa ni samo pogost pojav v Jugoslaviji), postaja uporaba sodobne tehnike za avtomatsko obdelavo podatkov in poslovnih informacij nujno potrebna. Le z uporabo elektronskih računalniških sistemov pri gospodarjenju lahko računamo, da bomo sledili razvoju gospodarskih organizacij v industrijsko razvitih državah.

Elektronski računalniki oziroma sistemi vršijo po prej izdelanem programu najzahtevnejše matematične nalo-

ge in izračune, pomagajo planerjem in ekonomistom pri analizi in oblikovanju ekonomske politike, organizatorjem pri avtomatizaciji poslovanja, tehnologom pri spremljanju delovnega procesa, pri obračunu proizvodnje itd. Lahko trdimo, da ne bo poteklo mnogo časa, ko bodo programirani računalniki upravljali industrijske, trgovske in druge delovne organizacije. Moč elektronskih računalnikov je v veliki kapaciteti spomina in fantastični brzini obdelave podatkov. Za ilustracijo naj navedemo, da elektronski računalnik, montiran v centru za vesoljske raziskave v ZDA, lahko izvrši v zelo kratkem času toliko izračunov, kot matematik v več sto letih.

Danes elektronske računalnike oziroma sisteme uporabljamo v gospodarskih organizacijah in združenjih za reševanje tehničnih, planskih in ekonomskih problemov. Računalniki pomagajo ekonomistom predvidevati ekonomske spremembe poslovanja v naslednjem poslovnem letu ob upoštevanju sprememb cen, davčne politike, investicij, kupni moči potrošnikov in vrsto drugih vplivov. V naši delovni organizaciji imamo ravno precejšnje težave pri izračunavanju materialnih bilanc ter vzklajevanju dobavnih rokov in planiranju proizvodnje. Iz teh težav si pomagamo z neplaniranim drobljenjem proizvodnje. Zaradi velikega števila artillov ne moremo zasledovati realizacije proizvodnje na krajše roke, pač pa je obračun proizvodnje končan šele po 20. v naslednjem mesecu. Praktično operiramo z najmanj en mesec starimi podatki, kar pa je lahko včasih katastrofalno. Zelo težko je izračunati npr. vpliv neke devalvacije na stroške proizvodnje itd. Pri obračunu realizacije ne moremo zasledovati učinkov posameznih delavcev ali skupine delavcev. Delavski svet je že večkrat zahteval od strokovnih služb, da izdelajo predlog za plačevanje po učinku, vendar jim do sedaj to še ni uspelo. S pomočjo računalnika bo tudi to možno in to sprotno.

Vse to so imeli člani delavskega sveta pred očmi, ko so sprejeli sklep o nakupu računalnika. Zavedali so se, da na starih neažurnih podatkih ni mogoče sklepati o pravilni poslovni politiki. Zavedali so se tudi, da bomo le z avtomatsko obdelavo podatkov lahko sledili razvoju naših inozemskih in domačih poslovnih partnerjev, ki tako obdelavo podatkov že uporabljajo. Tisti, ki že imajo elektronske računalnike, so že daleč pred nami in bo potrebno mnogo dela, da jim bomo lahko sledili, zelo težko pa jih bomo dohiteli.

Janez SVOLJŠAK

ZDRUŽENJE KEMIČNE INDUSTRIJE

V prostorih gospodarske zbornice so predstavniki 35 delovnih organizacij slovenske kemične industrije koncem novembra podpisali sporazum o ustanovitvi "Združenja kemične industrije". Teh 35 delovnih organizacij (od skupno 42) predstavlja v panogi (120 in 126) 83% delovnih organizacij v Sloveniji in zaposluje 92% delavcev, ki ustvarjajo 89% celotnega dohodka.

Kot piše v sporazumu, je poslovna skupnost prehodna organizacijska oblika v procesu nadaljnega povezovanja te panoge. Razdrobljena, pretežno v predelavo usmerjena slovenska kemična industrija, brez združevanja dela, tehnoloških, kadrovskih in finančnih potencialov ne bi bila več sposobna zagotoviti nadaljnji razvoj, ki bi omogočal enakopravno vključevanje v delitev dela doma in na tujem.

Kemija v Sloveniji predstavlja le 3-4% celotnega dohodka industrije in rudarstva, kljub temu pa je njen delež v okviru države kar 15%. Prav slaba organiziranost je kriva, da razvojni načrti niso bili sprejeti v plan razvoja države.

Podpisniki sporazuma menijo, da so najpomembnejše naloge za rast in uspešen razvoj kemične industrije pri nas v učinkovitem uresničevanju ustavnih dopolnil ter ustanavljanju TOZD, združevanje poslovnih funkcij, tehnoloških, kadrovskih in finančnih potencialov za uresničevanje zastavljenih ciljev, preusmerjanje v proizvodnjo surovin, polizdelkov itd.

Podpisniki sporazuma nameravajo postopoma združiti marketing, raziskovalno-razvojno, ekonomsko analitsko, organizacijsko-informacijsko in socialno-kadrovsko funkcijo in v ta namen se bodo oblikovali kolektivni izvršilni organi združenja.

Po ustanovitvi interesne skupnosti "Združenje kemične industrije" je imel svojo prvo sejo delavski svet te interesne skupnosti, kateri je prisostvoval tudi predsednik CK ZKS France Popit. Prva predsednica delavskega sveta je postala Jožica Farčnik, ing. agronomije iz celjske Cinkarne, njen namestnik je Bojan Weiss, kemolaborant iz raškega Pinusa, za vršilca dolžnosti direktorja združenja pa je bil imenovan dr. Lev Premru iz kranjske "Save".

Kot je dejal Popit v razpravi, je zelo pomembno, da so vrata združenja odprta tudi za OZD iz drugih republik, saj bi nam zaprtost v republiške okvire lahko samo škodovala. Predvsem za povezovanje razdrobljenih zmogljivosti v panogi je združevanje toliko pomembnejše, saj bo odpravilo neskladja med surovinsko proizvodnjo in predelavo. Povezovanje znanstvenega dela s proizvodnjo pa bo omogočeno s tem, da sta v združenje vključena tudi dva inštituta.

TUDI JUGOBANKA TOZD

Na 27. seji delavskega sveta so člani soglasno sprejeli sklep o pristopu naše organizacije v TOZD Jugobanka, Ljubljana. Za pravilno organiziranje morajo dobiti soglasje, oziroma sklep samoupravnega organa naše organizacije - ustanovitelja, da pristopamo kot soustanovitelji. Naše vplačilo v kreditni sklad znaša 515.403,50 dinarjev. S tem smo prevzeli odgovornost za pravilno poslovanje banke z vsemi združenimi in vloženi sredstvi, oziroma tudi s sredstvi, ki jih nismo združili, če vložena sredstva v TOZD banke ne

zadostujejo za poravnavo njenih obveznosti. Iz banke lahko izstopimo, vendar nam lastnost ustanovitelja preneha šele po dveh letih in v tem času nosimo riziko poslovanja.

REORGANIZACIJA OBRATA VZDRŽEVANJA IN ENERGETIKE

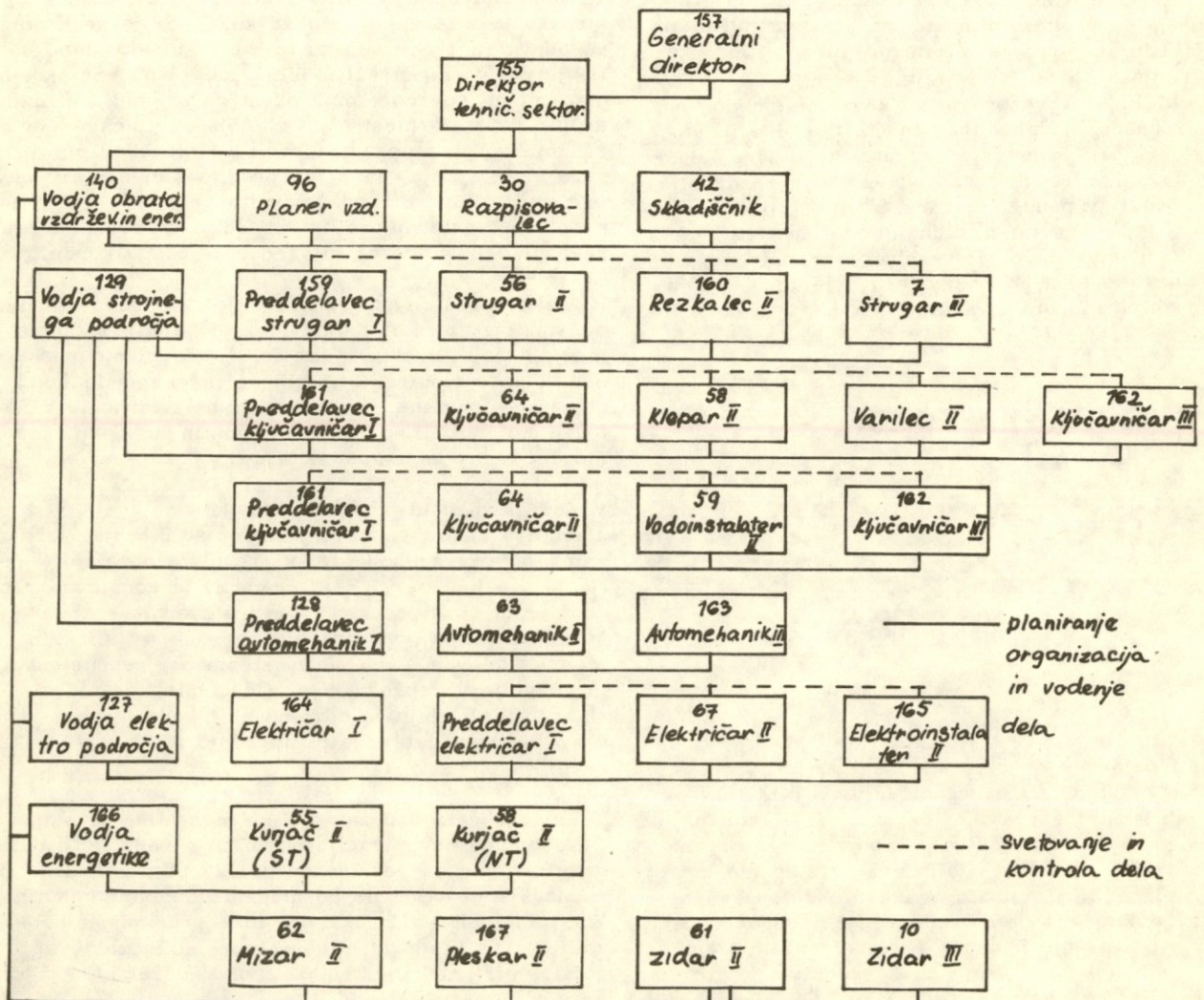
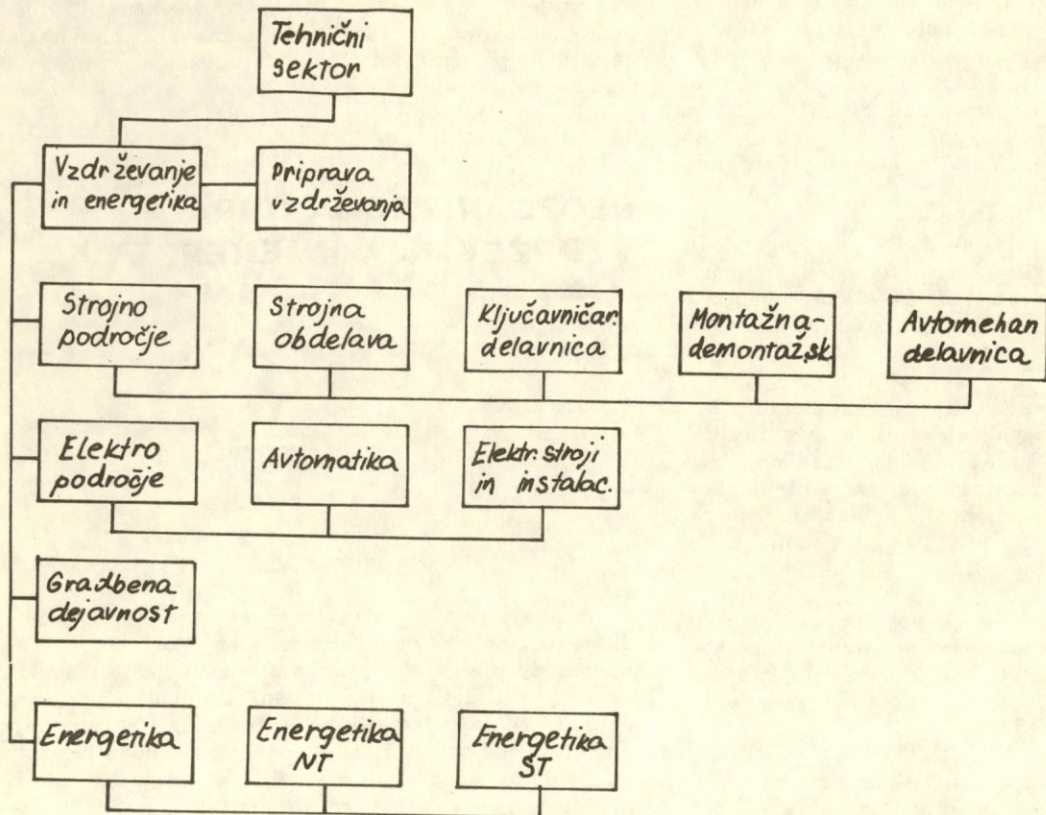
V razpravi imamo predlog za reorganizacijo vzdrževalne službe oz. obrata vzdrževanja in energetike. Z uresničevanjem tega predloga bodo odpadle marsikateri težave vzdrževalcev, ki so bile tudi objavljene v eni od prejšnjih številčk tega časopisa. Seveda je razporeditev delovnih mest le osnova za nadaljnje urejanje nalog vzdrževalne službe. V svetu in tudi že pri nas vedno bolj spoznavamo pomen vzdrževanja proizvodnih kapacitet, katero naj bo sistematsko in planirano.

Vedno višja stopnja mehanizacije zahteva tudi večje stroške vzdrževanja. Praksa kaže, da je neekonomično odpravljati okvare, ko te že nastanejo. Mnogo boljše je okvare preprečiti. Vsak zastoj na enem delovnem mestu povzroči mnogokrat zastoj tudi na nizu drugih delovnih mest. Vsi zastoji se plačajo. Stroški čakanja so pa mnogokrat večji od stroškov preventivnega vzdrževanja, ki bi preprečilo marsikatero okvaro in zastoj. Zastoji med delovnim procesom porušijo načrtovani delovni proces in vodijo do prekoračenja rokov izdelave in zaksnitve dobave blaga kupcu.

Plansko organizirano vzdrževanje omogoča zmanjšanje zastojev na najmanjšo možno mero pri znatno manjših zalogah rezervnih delov. Potrošnje rezervnih delov lahko planiramo in jih ne iščemo šele takrat, ko okvara že nastane. Vzdrževalna dela lahko le z načrtovanjem razdelimo po specialnostih in s tem dosežemo večjo produktivnost delavcev - vzdrževalcev.

Vzdrževalna dela predstavljajo dela na meji med enostavno in razširjeno reprodukcijo. Čiščenje, mazanje, zamenjava drobnih delov, ki se hitro obrabijo, odpravljanje manjših okvar ipd. predstavlja enostavno reprodukcijo in so strošek tekoče proizvodnje (režijski strošek). Zamenjava večjih delov in sklopov ali celo sprememba delovne sposobnosti stroja pri rekonstrukciji, je razširjena reprodukcija. Od planiranega in sistematskega vzdrževanja je odvisno, ali bodo stroški vzdrževanja bremenili tekočo proizvodnjo ali investicijska sredstva podjetja.

Vodstvo obrata vzdrževanja in energetike je skupaj z Zavodom za organizacijo poslovanja razčlenilo delo vzdrževalcev na posamezne naloge po fazah dela. Pri razporejanju nalog po posameznih delovnih mestih pa smo prišli do zaključka, da bi z grupiranjem posameznih del in nalog po njihovih specialnih zahtevah omogočili večjo načrtnost in sistematiko dela ter s tem povečali produktivnost.

Tako smo izdelali organigram, ki ga bomo v prihodnosti samo še dopolnjevali in širili, ne da bi s tem porušili osnovno shemo. Vso dejavnost vzdrževanja smo razdelili na šest delov:

- priprava vzdrževanja,
- strojno področje,
- elektro področje,
- avtomehanično področje,
- gradbena dejavnost in
- energetika.

Pri preventivnem vzdrževanju moramo dati večji pomen pripravi vzdrževanja, kjer pripravljajo skice, načrte, opise posameznih del, vključno s specifikacijo potrebnega materiala in rezervnih delov ter z izdelavo delovne dokumentacije. Za zagotovitev pravočasne nabave rezervnih delov in materiala, je potreben nenehen nadzor nad vskladiščenim materialom in rezervnimi deli, kar pa nam do sedaj ni uspevalo. Zato predlagamo, da v pripravi vzdrževanja formiramo skladišče rezervnih delov in materiala.

Strojno področje smo razdelili na: ključavničarsko delavnico, strojno delavnico, avtomehanično delavnico, ter montažno in demontažno skupino. Taka delitev dela omogoča specializacijo delavcev ter delitev dela. Vsak vzdrževalec ima tako vedno isto področje dela.

V podjetju imamo vedno več avtomatskih šibkotočnih naprav, ki zahtevajo še posebno pozornost in načrtno preglede. Od teh naprav je marsikdaj odvisno delovanje celotne tehnološke linije. Ker sedanji sistem vzdrževalnih del na elektro napravah ne garantira sistematike, načrtnosti in odgovornosti, smo elektro področje razdelili na vzdrževanje avtomatike in vzdrževanje ostalih elektro naprav.

Naloge energetskega področja so proizvodnja, nabava in dobava proizvodnim obratom potrebno energijo in vodo. Seveda so ta dela pogojena z določenimi stroški, ki jih je treba skrbno evidentirati in z njimi bremeniti posamezna potrošniška mesta. Posebno skrb bo moral vodja tega oddelka posvetiti potrošnji električne energije, za katero vemo, da jo primanjkuje in je zato potrebna skrajno racionalizirana poraba.

Le taka delitev delovnih zadolžitvev po delovnih mestih bo omogočila izpolnjevanje nalog, ki smo si jih naložili pri urejevanju vzdrževalnih del v smeri preventivnega vzdrževanja.

Janez SVOLJŠAK

URBANISTIČNI NAČRT KMALU POTRJEN

Sklad za komunalno urejanje zemljišč občine Ljubljana-Šiška je zaradi velikega zanimanja občanov pripravil javno razpravo o novelaciji urbanističnega načrta Medvod, kateri so prisostvovali tudi predstavniki naše delovne organizacije. Uvodoma so predstavniki ljubljanskega urbanističnega zavoda pojasnili načela, ki so jih vodila pri izdelavi načrtov za Medvode in okoliška naselja. Načrti so skrbno izdelani, izrečenih je bilo precej pripomb, ki so bile tehtno zasnovane in jih bomo vsekakor upoštevali.

Udeleženci javne razprave so bili enotnega mnenja, da je potrebno bodočo avtocesto odmakniti od naselij, nikakor pa se niso ogreli za predlog republiškega sklada za ceste, ki predvideva razširitev sedanje ceste Ljubljana-Kranj v štiripasovnico, saj bi s tem Medvode presekali na dva dela.

Postavljena je bila odločna zahteva, da občani preko krajevne skupnosti odločajo o zazidavi centralnih površin ter da se pohiti z izdelavo zazidalnih načrtov, saj je pomanjkanje stanovanj zelo pereče in bi v letu 1974 morali zgraditi vsaj 40 delavskih stanovanj.

Predstavniki vseh pristojnih forumov so se obvezali, da bodo usmerili prizadevanja v skorajšnje sprejetje urbanističnega načrta Medvod, to pa naj bi bilo koncem marca 1974.

DELOVNI POGOJI SE IZBOLŠUJEJO

V prejšnji številki "Colorjevih informacij" je bilo objavljeno nekaj mojih sestavkov, v katerih sem kritično opozoril na nekatere neurejene delovne pogoje naših delavcev. Če bi nepoznavalec razmer ocenjeval stanje po teh sestavkih, bi lahko prišel do zaključka, da v tej smeri ne naredimo ničesar. Kaj in koliko je bilo narejenega v zadnjih letih pa presodite iz teksta, ki ga je napisal okrajni inšpektor dela leta 1957, ko je obiskal naše podjetje:

"V pogledu higienske in tehnične ureditve se je ugotovilo, da obstaja glavni problem glede ureditve sanitarij. Podjetje kljub temu, da ustvarja velike vsote dobička, do danes še ni uspelo urediti sanitarne prostore. Ugotovljeno je, da podjetje nima umivalnic, niti kopalnic, stranišča pa so brez vodnega izpiranja. Poleg glavnega vhoda že obstoja v surovem stanju izdelana zgradba, v kateri bi bili nameščeni novi sanitarni prostori. Ureditev sanitarnih prostorov je zelo nujna zadeva, ker so delavci zaposleni pri zdravju škodljivem delu, nimajo pa se kje umiti ali okopati po končanem delu. Stranišča brez vodnega izpiranja pa predstavljajo za tovrstno podjetje velik higienski nedostatek. Ugotovljeno je, da se zaposlene osebe pred odhodom na malico ali po končanem delu umivajo po cca 15 oseb v enem pločevinastem vedru. Pri tem moramo upoštevati, da so snovi, s katerimi imajo opravka delavci večji del zdravju škodljive in se brez posebnih čistilnih sredstev težko umivajo. Podjetje zaposluje tudi preko 50 žensk, zato je nujno potrebno, da se dokončno uredi tudi soba za osebno higieno žena. Dosedanje garderobe so razmeščene po raznih oddelkih, na neprimernih delovnih mestih, ponekod pa tudi niso ločene med moškimi in ženskami. Ureditev centralnih garderob je z ozirom na zdravju škodljivo delo absolutno potrebna.

Drugi večji problem v podjetju obstoja v tem, ker dvorišča, kjer se valijo kovinasti sodi, niso tlakovana. Ob vremenskih nepravilnostih nastaja po dvoriščih precej blata in zaposlene osebe valijo sode po blatu, katero je iz higienskih razlogov večinoma nečisto. Zaradi tega obstaja možnost hujših infekcij zaradi ran, ki eventualno nastajajo pri odrgnjenju s pločevino."

Rihard PEVEC, varn. inž.

"Achema" (Austellung chemische Maschinen in Aparatbau), je vsako tretje leto v Frankfurtu (Zahodna Nemčija). To je razstava celotne kemijske procesne tehnike in spremljajočih vej industrije: strojne, elektronske in seveda tudi laboratorijske opreme za vse branže. Na razstavi sodelujejo vse industrijsko razvite države. Vsi eksponati predstavljajo najsodobnejšo opremo, že preizkušeno, pa tudi tisto, ki se še uvaja.

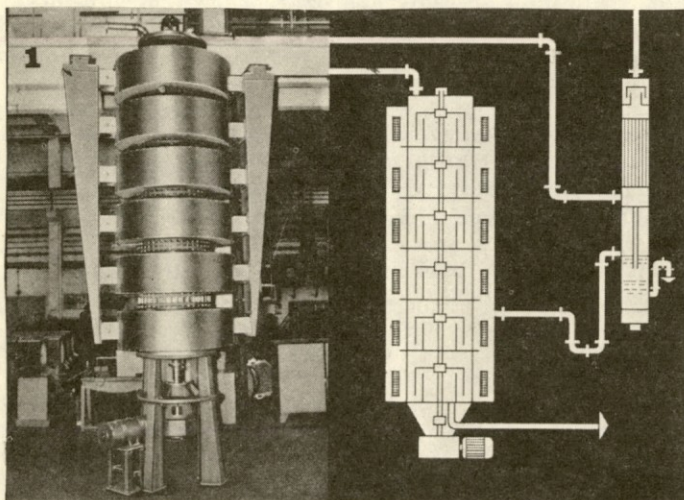
Za spremljanje trenda tehnologije posameznih vrst kemijske industrije je obisk teh razstav nujno potreben.

Tudi za našo industrijo premaznih sredstev in umetnih smol je vedno razstavljena vsa sodobna oprema. Ker je naš obisk veljal predvsem njej, bom poizkušal v kratkem navesti vsa zapažanja in novosti, ki se tičejo naše proizvodnje tehnike.

Ogledali smo si vse novitete v opremi za izdelavo sintetskih smol, dispergiranja in mletja, obdelave praškastih barv, polnjenja naših proizvodov, pomožne opreme kot: tehtanje, doziranje in drugo.

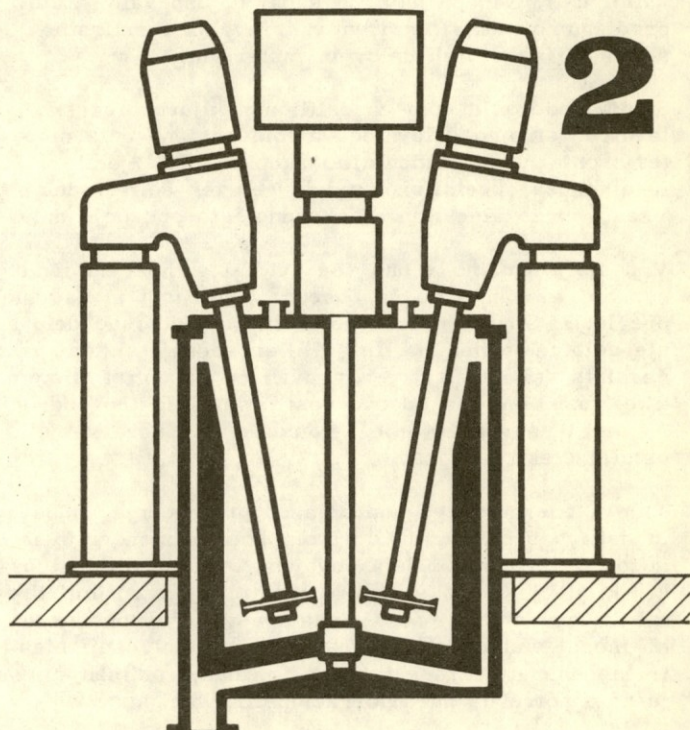
Naprave za smole:

Kot novost za proizvodnjo umetnih smol je bil razstavljen "resinator", reaktor - madžarski patent - za kontinuirano izdelavo umetnih smol, v katerem se vse reakcije (zaestrenje, preestrenje, polimerizacija) vršijo istočasno, oziroma stalno pridobivamo v končnem delu naprave gotovo smolo. Patent je odkupila švicarska firma "R. Cancler", ki je napravo tudi razstavila. (Glej sliko št. 1).

Firma "Eisenwerke Kaiserlautern" G.M.B.H. je pričela izdelovati za vse večje potrebe posameznih vrst smol emajlirane reaktorje celo do 45 m³. Pri današnjem stanju razvoja se mirno lahko izdelujejo za posebne prilike celo 80 m³ reaktorji.

Sprememba na disolverjih je v sledečem: gradijo se vse močnejši disolverji, celo 400 KS. V teh so vgrajene tudi do 3 mešalke, ki so vsaka drugačne oblike in dolžine ter vsaka s svojim motorjem, s fiksnim ali z brezstopenjskim številom obratov. Z vsemi temi spremembami skušajo doseči čim boljše dispergirne efekte v čim krajšem času in čim večjih količinah. Prednost teh strojev je tudi v tem, da lahko mešajo in dispergirajo v poljubnih območjih viskoznosti (tudi najgostejše paste). Pri teh napravah prednjači firma Paul Vollrath Köln, Turbo, Müller, Herbst in druge. Firma Neulinger je razstavila kombinirano napravo disolverja in rotirajoče mešalne posode s posnemalcem, ki je primerna predvsem za disperzijske premaze (glej sliko št. 2 - "Mastermix" - mešalo s 3 mešalkami).

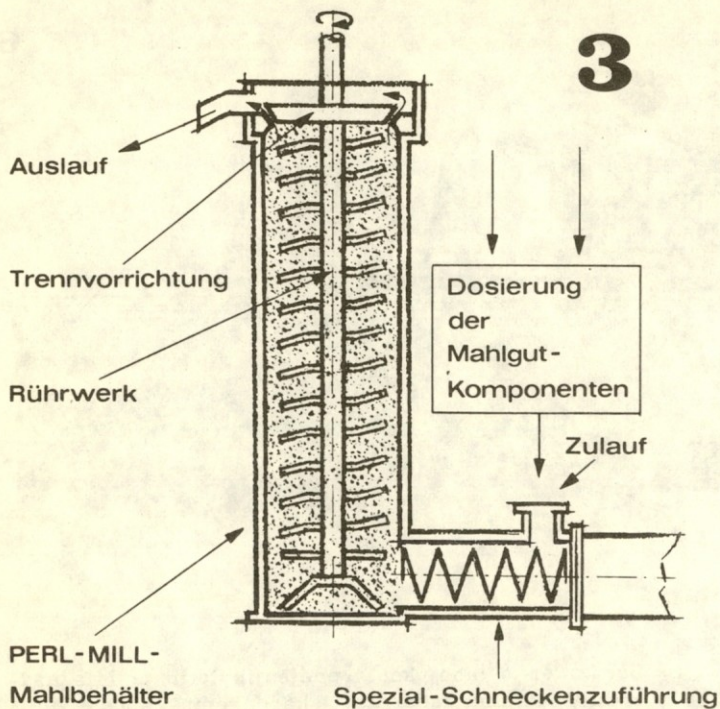
Pri peščenih mlinih opazimo sledeče novosti:

Znana tvrdka "Draiswerke" Mannheim je izdelala peščeni mlin za kontinuirano mletje, to je fino suho dispergiranje in mokro mletje v eni napravi - brez predhodnega dispergiranja suhih substanc na disolverju. To napravo za direktno dispergiranje oz. za direktno mletje priporočajo predvsem za veliko proizvodnjo težko omočljivih substanc in pa tudi tistih, ki so nagnjene k hitri sedimentaciji (glej sliko št. 3).

Bistvo te naprave je v enakomernem dovajanju suhih in tekočih surovin preko specialne polžaste naprave v posebno predkomoro. Prednost je tudi v popolnoma zaprtem sistemu.

Na razstavi smo opazili tudi peščene mline v horizontalni izvedbi, kar je bolj stvar okusa, in pa peščene mline z dvojnimi mešalnimi osmi v isti mlevni posodi. Očividno je tudi, da so se konstrukcije peščenih mlinov že toliko razvile, da so primerni tudi za najpastoznejše produkte (mlini z zarezo in več-komorni mlini z železnimi krogljicami).

Zanimivo je, da se je uporaba trovaljčnikov, ki so se za določene vrste premazov zdeli že odpisani (razen

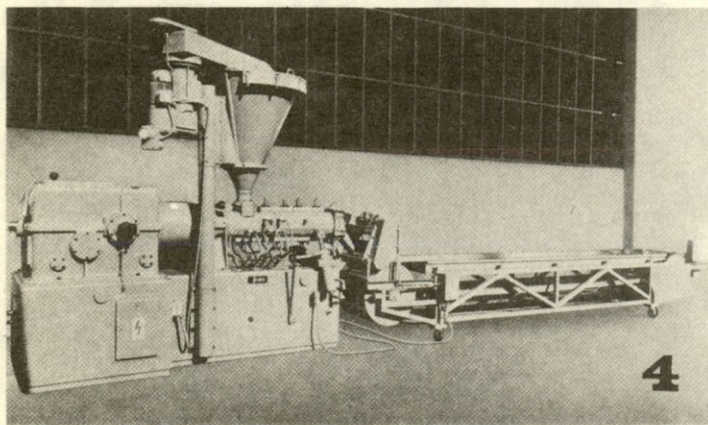

PERL-MILL-
Mahlbehälter

za tiskarske barve), ponovno povečala. To je bilo razvidno iz velikega števila razstavljenih strojev. Očividno je, da se uporabljajo predvsem trovaljčniki z dolgimi valji (do 1 300 mm) in z večjim premerom (450 ϕ). Tu verjetno prednjačita švicarska firma "Gebr. Bühler" in "Draiswerke". Poleg že navedenih sprememb je novost tudi to, da ima vsak valj svoj pogon (svoj elektromotor) z možnostjo spreminjanja obratov na vsakem valju posebej.

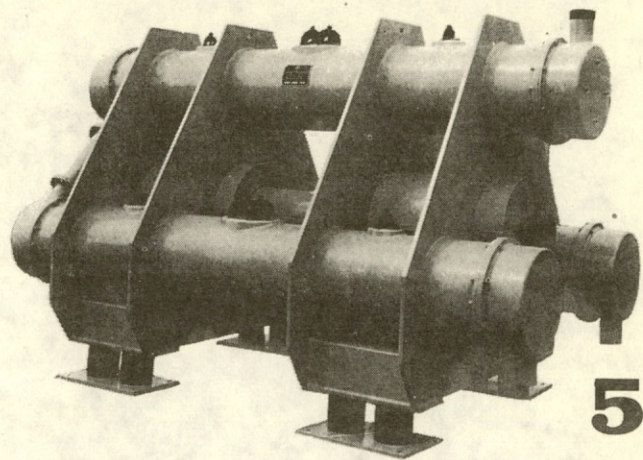
Gnetilniki in ekstruderji se vedno bolj uveljavljajo pri novih kontinuirnih procesih, tako npr. pri izdelavi praškastih premazov. Pri tem prednjačijo firme: Peter Küpper, Aachen, Buss A.G. Basel in Werner Pfeleiderer Mannheim.

"KO-Kneter" tvrdke Buss je zbuja največjo pozornost (glej sliko št. 4).

Uporaben je za duroplaste (epoksi, poliester, acril smole), prav tako pa tudi za termoplaste (PVC, poliamide itd.). Prednost tega ekstruderja je intenzivna obdelava materialov in stalno izpostavljanje novih površin pigmentov in polnil za možnost stopanja v reakcijo z vezivi in z istočasnim odvodom hlapov.

Od ostalih dispergirnih naprav je potrebno omeniti prisotnost tricevnih "tresnih mlinov", Schwingmühle, kar uporablja tudi firma Wülfing za avtolake (glej sliko št. 5).

Uporabljajo se predvsem v velikoserijski proizvodnji, dalje turbomlinov za suho mletje in vseh vrst homogenizatorjev. Slednji se uporabljajo predvsem v silosih za homogenizacijo suhih komponent pred šaržiranjem torej za velikoserijsko proizvodnjo.

V nasprotju z zadnjo razstavo leta 1970 je bilo letos razstavljenih izredno malo polnilnih strojev. Edine tvrdke De Vree, Diaf in Molteni so prikazovale svoje novosti.

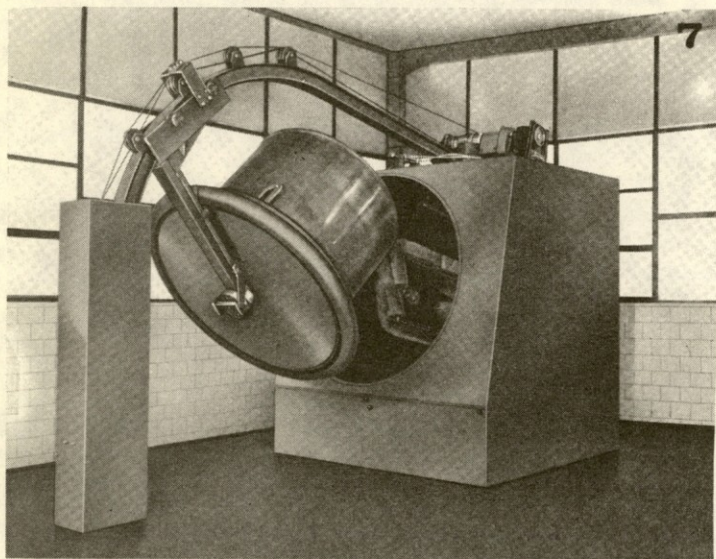
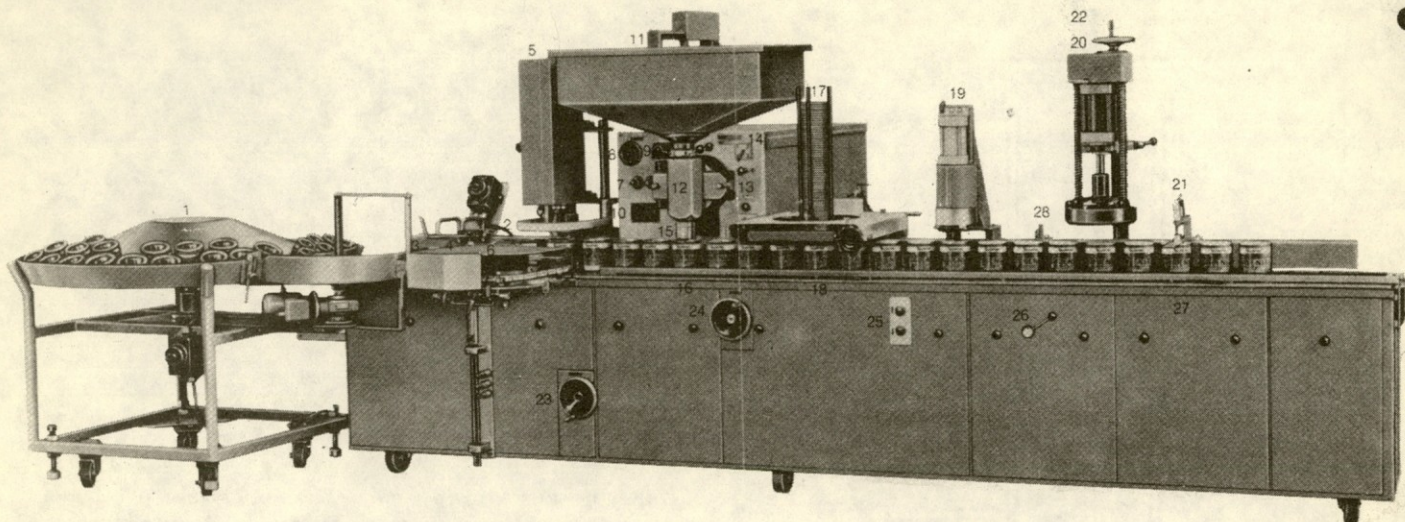
Najzanimivejši je bil popolno-avtomatski polnilni stroj od firme De Vree, ki tudi nam dobavlja polnilne stroje. Na tem stroju je možno polniti vse vrste emajlov od 250 g do 20 kg. Opremljen je z popolno avtomatiko in računalnikom. Delovanje stroja so nam tudi praktično demonstrirali. Stroj dovaja prazne doze, jih sortira, preizkuša na pravilnost oblike, na tesnenje, jih etiketira, signira, polni in kartonira. Vgrajena elektronika (računalnik) številčno prikaže dejansko težo vsake doze posebej in če ista odstopa v količini ± 6 g, jo avtomatično sama popravlja. Istočasno stroj sam šteje porabljene doze. V kolikor se pojavi napaka v katerikoli od zgoraj naštetih faz, se stroj avtomatično ustavi na celi liniji. Cena stroja znaša v našem denarju cca 800.000 dinarjev (glej sliko št. 6).

Znano je, da na Achemi razstavlja tudi vsa spremljajoča strojna industrija (armature, črpalke, pretočni števci, vsa elektrooprema v navadni in EX izvedbi). Zanimive so naprave za pranje rezervoarjev in avtomatska naprava za pranje saržirnih posod. Naprava za pranje saržirnih posod je zaprta komora, ki samostojno opere z topili, toplo vodo ali z lužino samo z notranje strani posode do 1000 litron v 10 minutah. Naprava je zelo draga - 73.000 DM (glej sliko št. 7).

Težko je naštetih vse novitete z "Acheme 73". V svojem poročilu sem izpustil vso laboratorijsko opremo, ki je bila razstavljena predvsem za splošno analitiko, za jedrsko kemijo in fiziko, dočim za naše specialne namene ni bilo dosti novega. Opis sem opustil iz razloga, ker je za tovrstno opremo neprimerno bolj specializirana razstava na O.C.C.A., ki je vsako drugo leto v Londonu. Letošnje razstave, ki je združena tudi s strokovnimi posvetovanji, se ni udeležil noben član kolektiva, kar smatram, da je velika škoda.

Splošni vtis z obiska "Acheme 73" bi bil naslednji:

- Novosti v opremi so predvsem v dispergirni tehniki in to za najviskoznejše produkte.
- Močno je zastopana industrija za izdelavo pomožnih naprav kot npr. za pranje posod in rezervoarjev, filtracijo, interni transport, proizvodnja inertnih plinov.

- c/ Sorazmerno manj kot v prejšnjih letih je bila navzoča specialna laboratorijska oprema za kontrolo kvalitete premaznih sredstev.
- d/ Pričakoval sem več reklame za "polver coating" (praškasti premazi).
- e/ Ogromen poudarek z zakonskimi predpisi različnih držav na zaščiti okolja in s tem v zvezi projekti in naprave za odstranjevanje odpadnih produktov in čiščenje odplak.

Priporočam, da se "Acheme" udeležujejo naši tehnologi skupno s strokovnjakom iz vzdrževanja stalno, ker le na ta način lahko zasledujejo smer razvoja v procesni opremi za našo proizvodnjo.

Ivan HAFNER, dipl. ing.

ODGOVOR NA DVA VPRAŠANJA

Na 27. seji delavskega sveta, ki je bila 21. novembra letos, je bil sprejet sklep št. 469, s katerega je razvidno naj odgovorni sektorji pripravijo odgovor na štiri vprašanja. Kadrovsko-splošni sektor odgovarja na vprašanja št. 3 in 4.

Vprašanje št. 3:

Kakšno je gospodarjenje s počitniškim domom na Voglu oz. kakšno je stanje pred pričetkom sezone?

Kot je znano, so bile septembra prepleskane vse zunanje stene našega doma na Voglu. Dom je na ta način zaščiten pred zunanjimi atmosferskimi vplivi. Pleškanje je izredno uspelo, saj je dom ta hip verjetno najlepši na Voglu, kar potrjuje tudi dejstvo, da se mnogi zanimajo kakšen premaz smo uporabili zanj. Zaščiteni so bili tudi vsi kovinski deli kot so dimnik, kljuke na polknih ipd.

Pred pričetkom sezone smo dokupili nekaj kuhinjske posode, ker se je z leti razbila in uničila. Nabavili smo nove kozarce, skodelice za črno in belo kavo ter krožnike. Ta hip je na Voglu preko 1000 litrov kurilnega olja, preko 130 čistih rjuh in ostalega perila ter 2 jeklenki plina. Tako je dom, ki je tudi sicer počiščen, pripravljen ob vsakem času sprejeti goste.

V nasprotju s prejšnjimi leti je za letovanje v letošnji sezoni izredno zanimanje. Dom je pravzaprav zaseden v celoti za novoletne praznike, skoraj v celoti za šolske počitnice, niso pa tudi redke prijave v februarju in marcu 1974. Doslej v prejšnjih letih ni bilo tolikšnega navala in zato Odbor za družbeni standard ni ničesar ukrenil glede pravičnega dodeljevanja prostorov v domu. Ker kaže, da se interes za zimsko letovanje med našimi delavci povečuje, bomo verjetno kmalu morali spremeniti sedanji način dela oz. oddajanja prostih sob in preiti na sistem, ki je v veljavi

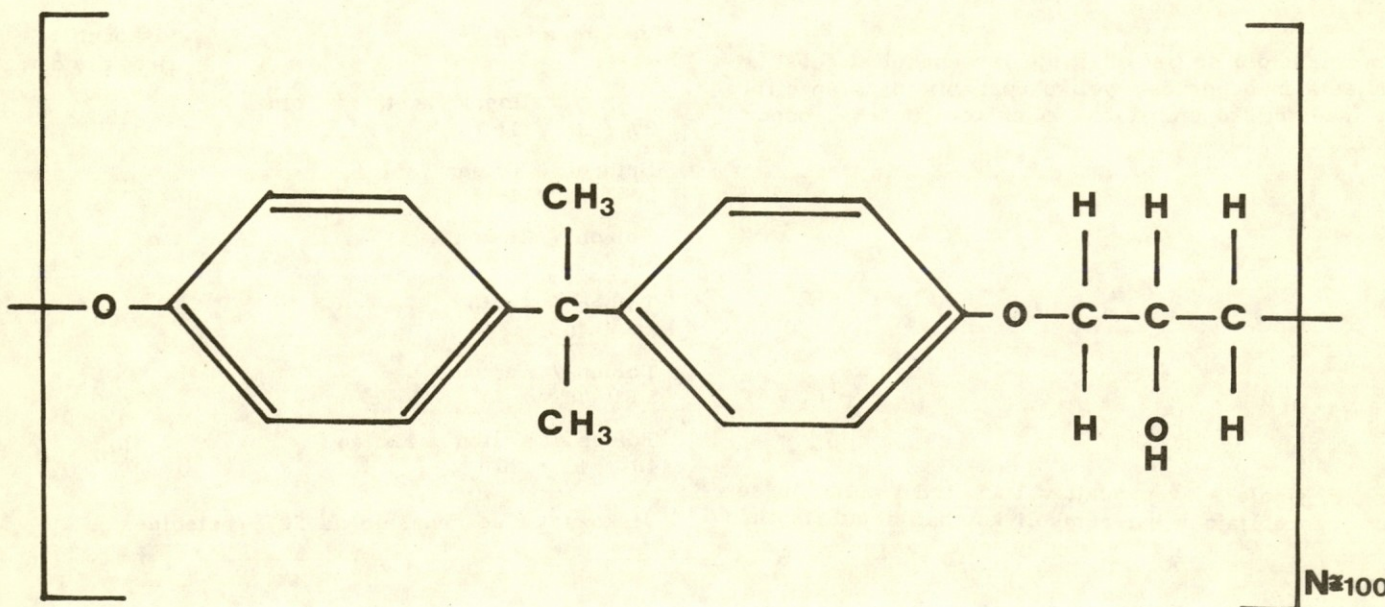
27 FENOKSI SMOLE

UVOD

Fenoksi smole so visokomolekularne in zelo termoplastične smole, ki se lahko rabijo za zaščitne premaze in lepila. So edinstvene v tem, da združujejo uporabne karakteristike termoplastičnih smol z mnogimi različnimi fizikalnimi in kemičnimi lastnostmi termoreaktivnih smol.

Fenoksi smole so narejene iz Bisfenola A in Epiklorhidrina. Njena osnovna kemijska struktura je podobna epoksi. Vendar pa se prišteva v edinstven razred smol, ki se razlikuje od epoksi v več raznih značilnostih:

1. fenoksi smole so termoplastične, z visokimi molekularnimi težami (okrog 30 000 v primerjavi z 340 do 4 000 za konvencionalne epoksi).
2. fenoksi smole nimajo končne visokoreaktivne epoksi reaktivne skupine in so termično stabilne.
3. Kot lepila ali premazi se rabijo brez nadaljnjih kemijskih sprememb. Ne zahtevajo ne katalizatorjev, sušilcev ali trdilcev.

UPORABA

Fenoksi smola da odličen kovinski premaz zaradi izredne adhezije, kemijske odpornosti, abrazijske in udarne odpornosti ter elastičnosti. Te lastnosti in dobra odpornost pred prepečenjem, dajejo veliko možnost uporabe za kovinske temelje. Enako so primerne tudi za lesne premaze. Uporabljena smola v obliki raztopine se osuši v trden elastičen premaz brez mehčala ali trdilca. Fenoksi smole zelo dobro umakajo pigmente in se pigmentirajo v širokem spektru barv.

Fenoksi smole hitro oblikujejo močno, raztegljivo vez z večino poroznih in neporoznih materialov vključno les, kovino, tekstil in mnoge plastične materiale, z uporabo toplote. Moč vezi, merjena s strigom, je podobna vrsti epoksi sistemov in drugih tipov komercialnih strukturnih lepil. Lepila so stabilni enokomponentni sistemi, ki vplivajo na vez pod temperaturo in nizkim pritiskom. Za razliko od drugih termoplastičnih lepil so fenoksi lepila zelo odporna na polzenje, celo pri temperaturah okrog 180° C. V kombinacijah z drugimi smolami fenoksi smole izboljšujejo elastičnost in kemično odpornost.

Fenoksi smole se zaradi svoje izredne elastičnosti, oprijema in odpornosti veliko uporabljajo za specifično industrijsko embalažo, ki zahteva posebne odpornosti.

PREMAZI

Fenoksi smole so v prodaji v 100% trdni obliki in se lahko uporabljajo v kateremkoli kompatibilnem topilu

ali mešanici topil in s tem dajo maksimum možnosti pri uporabi in formuliranju premazov. Tabela prikazuje različna topila za fenoksi smole in povprečne podatke o viskoznosti 20% raztopine:

topila	visk. Brookfield (cp)
butilkarbitol	6 630
butilglikol	4 670
karbitol	19 000
glikol acetat	1 708
diaceton alkohol	6 250
dioxan	1 230
metilcellosolve acetat	1 400
metiletilketon	252
tetrahidroforan	398

Pri delu mora biti izhlapevanje topil kontrolirano z uporabo mešanih topil. Vendar je problem nekoliko zapleten, ker ni nobenega univerzalnega topila ali mešanice za različne premaze.

Visoko ceno topil zniža uporaba cenejših materialov kot so toluen, ksilen in aceton:

mešanica topil	viskoznost Brookfield (cp)
MEK / cellosolveacetat / Toluen 37 / 48 / 15	150
Butanol / Toluen / MEK 20 / 65 / 15	180
Toluen / Aceton 50 / 50	80
Toluen / Aceton 60 / 40	90
Toluen / Aceton 30 / 70	70
Toluen / Aceton / Ksilen 40 / 40 / 20	110

Viskoznosti se nanašajo na 20% raztopine.

RAZTAPLJANJE

V industriji je običajno zaželeno, da osnovno raztopino pripravimo pri relativno visoki viskoznosti. Te raztopine pozneje razredčujemo do viskoznosti nanašanja. Dodatek netopila, kot je Toluen, bo viden pri lokalnem nanašanju. Mešanje bo vzpostavilo ravnotežje v sistemu in raztopilo delce smole, ki se niso raztopili z dodanimi topili.

POGOJI SUŠENJA

Neprimerno odstranjevanje topil lahko resno vpliva na adhezijo ali kemično in vodno odpornost premazov. Fenoksi premazi imajo visoko retencijo (zadrževanje) topil glede na njihovo visoko molekularno težo in ponavljajoče se polarne hidroksilne skupine. Zato je priporočljivo, če se premazi pospešeno sušijo cca 15 min. / 180° C z namenom, da dosežemo maksimum kemične odpornosti in adhezije. Faktorji, ki vplivajo na pospešeno sušenje vključujejo:

1. Uporabljena topila
2. Debelina premaza
3. Sušilni pogoji
4. Tip in vsebnost uporabljenih pigmentov

Tanek premaz iz raztopine razvije odlično adhezijo, če ga sušimo na zraku pri sobni temperaturi. Če pa nanesemo težji enojni premaz, pa se priporoča pospešeno sušenje.

ZAMREŽENJE

Prisotnost 6% sekundarnih hidroksilnih skupin v fenoksi smoli dovoljuje zamreženje z izocianati, sečnino, fenoli in melamini. S tem se dosežejo bistvene izboljšave pri obstojnosti na temperaturo in agresivna topila.

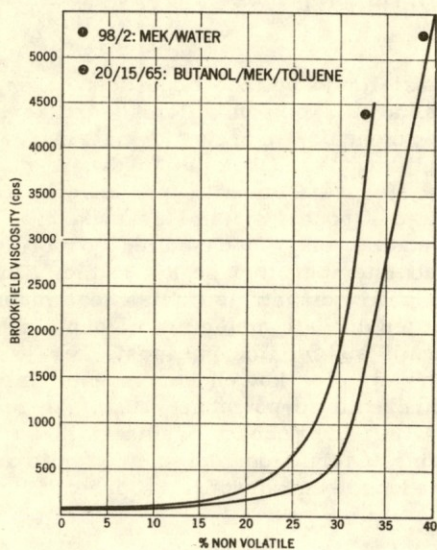
KEMIJSKA ODPORNOST

Fenoksi premazi imajo odlično odpornost na anorganske kisline, alkalije, vodo in alifatske ogljikovodike. Vendar pa se zmechčajo, nabreknejo in celo raztope v aromatskih ogljikovodikih, ketonih in drugih močnih topilih. Kot smo že preje omenili, pa se lahko fenoksi smole zamrežijo s ponavljajočimi sekundarnimi hidroksilnimi skupinami, kar jim da odlično odpornost na topila. Pri sobni temperaturi se kot trdilci (Curing agents) rabijo poliizocianati, za zvišanje temperature pa sečninske, fenolne ali melaminske formaldehidne smole. Ta zadnji sistem ima prednost, ker je pri sobni temperaturi stabilen kot enokomponentni sistem. Za enako zamreženje so potrebne reakcijske temperature pri 150 - 180° C. Fenoksi premazi, ki so zamreženi z melaminsko formaldehidnimi smolami, imajo še dodatno prednost, da so dobri za prehrabeno industrijo.

Relativno malo premazov je potrebnih za dolgo odpornost na močna topila. Nezamreženi fenoksi premazi v večini slučajev zdržijo kratko izpostavo na močna topila brez posebnih efektov. Tako npr. prajmerje lahko premažemo s premazi, ki vsebujejo močna topila, ne da bi se dvigali, izplavali ali mehurili.

MODIFIKACIJE, KI DAJO VIŠJO SUHO SNOV

Efekt naraščanja trdne vsebnosti na viskoznost fenoksi raztopine je prikazan z diagramom:

Pri višji suhi substanci od 20-25% začne viskoznost teh raztopin naraščati hitro zaradi visoke molekularne teže fenoksi smol. Ker pa je potrebna višja suha substanca pri razumni viskoznosti, se priporoča uporaba ketonsko formaldehidnih ali kumaronsko indenskih smol v formulaciji. Zelo nizke viskoznosti ketonsko formaldehidne ali kumaronsko indenske smole dovoljujejo formulacijo premazov z bistveno višjo suho substanco. Te smole se znašajo s fenoksi in se lahko uporabljajo do približno 20% glede na 100% smolo, ne da bi resno zmanjšali fizikalne in kemične lastnosti premazov. Večja koncentracija ketonsko formaldehidne smole pa daje premaze z zmanjšano elastičnostjo in odpornostjo na udar. Premazom s preko 30% kumaronsko indenske smole se zmanjša abrazijska odpornost.

DEKORATIVNI PREMAZI

Pigmentirani fenoksi premazi se odlikujejo z visokim sijajem, izvrstno odpornostjo na slanico, vlažnost in vodo. Za motne in plosijajne premaze se uporablja običajna tehnika matiranja z matirnimi sredstvi. Odpornost pred prepečenjem je dobra celo pri belih formulacijah. 25% PVC (pigment, volumen, koncentracija) bele fenoksi barve kažejo le rahlo rumenenje po 30 dneh /130° C.

Žilavost, abrazijska odpornost in obstojnost na vodo odlikujejo fenoksi premaze, ki se rabijo za les. Zamrežen z diizocianatom bo ohranil boljši sijaj in nobene krhkosti ne bo tudi pri dolgih zunanjih izpostavah.

Na elastičnih substratih se fenoksi premazi zelo dobro obnašajo; ker se dobro oprijemljejo večine polarnih materialov, se lahko pečatijo na toploti, imajo dobre lastnosti glede kisikove bariere in dobre karakteristike pri nizkih temperaturah. Zlasti so primerni za premaze v embalažni industriji.

VIRI:

UNION CARBIDE PHENOXY RESINS FOR SOLUTION COATINGS AND ADHESIVES S. NORWALK, J.A. ELDER AND J.C. MILLER HOW TO PROCESS THE NEW PHENOXYES FILM FORMING COMPOSITIONS, PART II, NEW YORK 1972

Medvode, dne 7.11.1973

Mihael FOCK

vs a leta že v počitniških domovih na morju. Zunanji gostje se letos niso prijavili, pač pa gre le za delavce našega podjetja ali za njihove družinske člane.

Trenutno je edina pomanjkljivost našega doma kurjenje peči. V domu so namreč štiri peči na olje, ki so jih pred kratkim na servisu očistili. Kljub čiščenju pa ne gori kot bi bilo potrebno. Peči so namreč precej izrabljene, saj tisti, ki so v domu, jih ves čas maksimalno uporabljajo. Drug problem, ki se pojavlja v počitniškem domu na Voglu, pa je zamrzovanje vode v rezervoarjih in v ceveh. To je doslej povzročalo vsako leto dodatne stroške, ker so morali ključavničarji podjetja odhajati na Vogel in odtajati cevi, ki so nemalokrat počile, tako da je bilo potrebno cevi menjati in variti. Zato predlagamo, da bi za v dnevno sobo kupili 3 kW termoakumulacijsko peč, ki stane približno 2.400 din. S to pečjo bi lahko vzdrževali stalno temperaturo v prostorih doma, to je tudi v primerih, ko bi koča ne bila zasedena z gosti. Termoakumulacijska peč porabi po oceni naše elektro delavnice na dan cca 2. - din električne energije, vzdrževala pa bi temperaturo 5° C v celi stavbi, kadar bi bila le-ta prazna, in bi v celoti ogrevala dnevno sobo, kadar bi se uporabljala. Kolikšni stroški lahko nastopijo, če zamrznejo cevi, naj povem primer iz celjske tovarne "Etol", kjer so imeli v letošnjem letu za 25.000. - din škode, ker je zamrznila voda v ceveh in radiatorjih.

Točnih podatkov o finančnem stanju doma ni. Lahko navedemo le podatke o dohodkih, ki so znašali od 1. 1. do 30. 9. 1973 - 7.349,50 din in dokumentiranih izdatkih za počitniško takso v znesku 1.581,55 din, iz česar je razvidno, da naj bi bilo 5.767,95 din dohodka. Vendar je jasno, da ti podatki niso realni. Ob izdatkih, ki smo jih navedli, niso upoštevani potni stroški, popravila, nakupi drobnega inventarja, osnovnih sredstev ipd., kar bi bistveno spremenilo zgoraj prikazani izračun. Dejstvo pa je, da noben od počitniških domov ne ustvarja dobička pri svojem poslovanju.

Vsa leta doslej je bil precejšen problem vzdrževanja tega doma, ker nismo imeli na Voglu oskrbnika doma in je bil red doma odvisen le od zavzetosti koristnikov doma oz. od ekonomista, ki je občasno prihajal v dom in ugotavljal napake. Zato je Odbor za družbeni standard v letošnjem letu razpravljal in prišel do zaključka, naj bi za čas sezone najeli oskrbnika, ki bi mu plačali cca neto 1.300 din, ta pa naj bi skrbel za čistočo v domu in za odpravljanje drobnih napak, ki se tu in tam pojavljajo. Na novo formirani športni klub Color pa je sedaj mnenja, da naj bi ob sobotah in nedeljah hodila v počitniški dom po 2 člana športnega kluba, ki bi skrbeli za red in manjša popravila. Prav tako je pripravljen, vsaj v tej sezoni, tudi ekonom brez posebnega plačila odhajati na Vogel vsak petek popoldan, sobote in nedelje in skrbeti za red. Menim, da bo Odbor za družbeni standard s sprejetjem enega od navedenih predlogov bistveno izboljšal stanje počitniškega doma. Stroški pa bodo na ta način tudi nižji, ker ne bomo plačevali oskrbnika.

Vprašanje št. 4:

Kako je z urejenostjo družbene prehrane, kakšna je kalorična vrednost hrane, število pripravljenih obrokov v primerjavi z odsotnostjo delavcev in količina odpadkov?

Odgovor:

V naši tovarni je zaposleno približno 500 ljudi. Glede na težo dela, ki ga posamezniki opravljajo, pomeni to

srednje težko delo. Kot je znano, potrebuje človek na dan sledeče število kalorij:

lahko delo	do 2400
srednje težko delo	do 3000
težko delo	do 4500
zelo težko delo	do 5000

Naš jedilnik pa obsega v glavnem sledeče jedi:

fižolova juha, kruh, čaj
pol pečnice, zelje, kruh, čaj
goveji golaž, polenta, kruh, čaj
pol kranjske klobase, krompirjeva solata, kruh, čaj
paprikaš s testeninami, kruh, čaj
ričet s prekajenim mesom, kruh, čaj
makaronovo meso, solata, kruh, čaj
goveji zrezki, pire krompir, kruh, čaj
segedin golaž, kruh, čaj
dunajski zrezki, solata, kruh, čaj

Pravo oceno kalorične vrednosti za posamezen obrok je skoraj nemogoče dati, vendar se giblje po izračunu, ki ga je napravil Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani, kalorična vrednost enega obroka med 1400 in 2000 kalorijami. Vendar pa kalorična vrednost kot je znano, ni edino merilo za pravilno prehrano. Za naš organizem ima hladna jed enako kalorično vrednost kot topla in se zato danes v svetu opuščajo kot ugotavljanje vrednosti hrane izključno kalorije, ki jih zaužijemo. Važnejša je biološka vrednost hrane, ta pa je podana predvsem s toplo prehrano in pa s tem, da se posamezne jedi ne ponavljajo prej kot v 14 dneh.

Hrana se pripravlja v kuhinji, ki je bila zgrajena leta 1965 in sicer takrat, ko je bilo v tovarni zaposlenih cca 300 ljudi. Za toplo pripravo živil obstaja v kuhinji prekucna ponev, štedilnik na elektriko, štedilnik na trdo gorivo, poleg tega pa še lupilec za krompir in univerzalni stroj. Delovna površina, ki je na razpolago za pripravo malice, je izredno majhna in neprijetna za pripravo 500 obrokov dnevno. V kuhinji se pripravlja tudi zelenjava in meso, ker ni posebne pripravilnice. Poleg kuhinje je tudi shramba, ki je priročno skladišče in klet za ozimnico. Hrana se prične kuhati za vse tri izmene zjutraj od 4^h do pol 6^h, odvisno od tega kakšno hrano za posamezni dan pripravljamo. Jedi, ki se hitro pokvarijo, kot so krompir, testenine, riž ipd. pa se pripravljajo in kuhajo posebej za popoldansko izmeno. Nočna izmena ima zaradi specifičnosti časa v glavnem hladna jedila, ki pa so kalorično dosti močnejša od ostalih obrokov.

Hrano razdeljujemo na podlagi blokov, ki jih posamezniki predložijo, kadar želijo jesti. Pri tem sicer opazimo, da kdaj pa kdaj posamezen delavec je dvakrat in sicer z blokom, ki mu ga je dal njegov delovni tovariš, če je na dopustu ali če sam ni hotel na malico. Zaradi tega zaenkrat ne delamo nikakršnega problema, ker je število takih dvojnih obrokov minimalno in ker se zavedamo, da standard delavcev glede na vse večje življenjske stroške pada.

Odpadkov hrane v zadnjih mesecih praktično ni. Povem naj celo, da v zadnjih mesecih kljub istemu številu delavcev skuhamo do 50 litrov enolončnic več kot pred tem, ker ljudje v tovarni danes pojedjo precej več.

Naš namen je torej pripravljati okusno, izdatno in dobro hrano. Primeren obrok malice namreč povečuje zadovoljstvo med delavci in na ta način omogoča dviganje storilnosti in pripadnosti Colorju.

ALI SO FINANČNA SREDSTVA SINDIKALNI ORGANIZACIJI 100% POVEČANA

Stroški kresovanja	661,60 din
Stroški občnega zbora	4.150,55 din
	<u>77.585,80 din</u>

Rekapitulacija:

Dohodki	79.498,74 din
Izdatki	<u>77.585,80 din</u>
Stanje	1.912,94 din

V skupni 8-9 številki Colorjevih informacij je bil objavljen tudi kratek članek, ki navaja, da delavski svet ni odobril Sindikalni organizaciji dotacije v višini 20.000 din, ker bi bila s tem sredstva, dodeljena sindikalni organizaciji, 100% povečana glede na lansko leto.

Ta članek, čeprav zelo kratek, je povzročil zelo veliko besed, komentarjev in ne nazadnje tudi veliko opazk in zelo kritičnih besed na način dela naše sindikalne organizacije. Vse te besede, ki so bile izrečene v kakršni koli obliki v smislu nepravilnega dela, so samo žalile člane izvršnega odbora in jim vzele še tisto malo volje do dela.

Ne zanikamo številke, ki jih navaja članek, smo pa odločno proti nepravilnemu prikazovanju podatkov, saj lahko le-ti zapeljejo člane kolektiva in tudi ostale na slepi tir.

Vsa stvar pa izvira iz 312. sklepa delavskega sveta s 24. seje, z dne 28.8.1973, saj je članek le del poročila iz omenjene seje. Da je delavski svet tedaj zavzel takšen sklep, nam je popolnoma nerazumljivo. Razlago za to lahko najdemo samo v tem, da člani delavskega sveta odobravajo razne dotacije samo na predlog predsednika, ne meneč se pri tem, za kaj so namenjene.

Naša želja je, da s tem člankom dokončno pomirimo vse vznemirjene in objavimo celotni kolektivni obračun za dosedanje obdobje.

Obračun porabljenih sredstev za leto 1973:

Dohodki:

Stanje 1.1.1973	7.330,09 din
35% članarina	19.451,90 din
ostali dohodki	2.716,75 din
dotacije	<u>50.000,00 din</u>
	79.498,74 din

Izdatki:

Stroški dnevnega tiska, DE, Delo	3.186,00 din
Dotacije - strelci, gasilci, nogometiši	4.929,00 din
Stroški ob Dnevu žena	10.040,75 din
Stroško strokovnega izobr.	360,00 din
Preventivna zaščita članov	2.057,80 din
Pogostitev mlad. delegacije	82,00 din
Izlet v gore	242,50 din
Stroški piknika (došle fakture do 10.9.)	2.626,00 din
Stroški športnikov (smučarji, kegljači, športne igre)	42.434,90 din
Venci	550,00 din
Nagrade za delo v sind. org.	1.500,00 din
Izplačilo za pogost. upokojencev 25.12.1972 (računi so bili plačani v januarju 1973)	4.763,90 din

Iz obračuna se točno vidi, da bi bila z odobritvijo vloge porabljena sredstva podvojena glede na lansko leto (poraba v lanskem letu cca 50.000 din), vendar pa je pri tem potrebna naslednja razlaga. V letošnjem letu smo v obračun sindikata vnesli tudi stroške ob prazniku Dneva žena in stroške za športno tekmovanje v okviru športnih iger barvarjev Jugoslavije. Ti dve postavki, ki praktično predstavljata polovico porabljenih sredstev, pa sta se prejšnje leto plačali na vodili izven sindikalnega proračuna. Tu je jedro vsega nespo razuma.

Prisotni člani delavskega sveta, z dne 28.8.1973 bi morali vedeti, da smo v letošnjem letu za izvedbo obeh akcij posebej vložili vlogi za finančna sredstva, ki pa izstopajo iz splošne dejavnosti sindikata.

V mesecu septembru je izvršni odbor želel poslati na letovanje v naše počitniške hišice v Umag naše upokojence. Za izvedbo tega pa smo potrebovali dodatna sredstva. Tudi vprašanje sredstev za kritje stroškov pri pogostitvi naših upokojencev ob koncu leta še ni bilo urejeno.

Z omenjenim sklepom delavskega sveta pa je bilo članom IO onemogočeno, da bi ti dve akciji izpeljali. Ker pa je bilo letovanje upokojencev tik pred nami, je v dejanje posegel generalni direktor in odobril sredstva v ta namen. Upamo, da je s tem člankom stvar dokončno pojasnjena in da je vsako nezaupanje v delo izvršnega odbora naše sindikalne organizacije povsem neutemeljeno.

Kot zaključek k temu bi radi dodali zelo zanimivo ugotovitev, da se je prvič v vsej dejavnosti sindikata postavilo javno vprašanje o namenu in porabi finančnih sredstev.

ŠPORTNO DRUŠTVO COLOR

Šport in rekreacija prihajata v današnjem času vse bolj in bolj do izraza. Vedno več ljudi - delavcev čuti potrebo, da se v prostem času razvedri in spočije od vsakodnevnih vedno bolj in bolj enoličnih naporov. Sodobni čas avtomatizacije napravlja delovnega človeka vedno bolj podobnega stroju. Njegovi gibi postajajo enakomernejši in stalno se ponavljajoči v istem ritmu. Zato je samo po sebi razumljivo, da se želi v prostem času ukvarjati z delom, ki ga bo razvedrilo in sprosti lo. To pa je šport in rekreacija.

Pod besedo šport ne smemo takoj pomisliti na razna tekmovanja, ki jih lahko zasledimo in spremljamo na televiziji ali pa celo prisostvujemo na športnem igrišču, kajti to je že v večini primerov profesionalizem, ampak je potrebno tu obstati pri tisti stopnji, ki služi zaposlenemu delovnemu človeku le kot razvedrilo in sprostitev.

Možnost takšne sprostitev in razvedrila pa imamo v letnih in zimskih športih. Ta potreba prihaja tudi pri nas vedno bolj in bolj do izraza in da bi lahko temu zadostili v čim večjem številu, smo prešli na organizirani sistem športne rekreacije. Seveda pa pri tem ne smemo popolnoma zanemariti medsebojna srečanja - tekmovanja, saj nas takšna oblika rekreacije med seboj človeško združuje.

Na športnem področju smo v dosedanjem času zelo uspešno delovali pri kegljanju, streljanju, nogometu, smučanju in planinarjenju. Veliko število ljudi se je rekreiralo v teh športih; eni le zgolj za rekreacijo, drugi pa so se želeli tudi pomeriti v tekmovalnem duhu.

Večje tekmovanje, ki prihaja pri nas do izraza in ki zahteva tudi malo večji napor in že določeno stopnjo znanja, so nedvomno naše tradicionalne športne igre barvarjev Jugoslavije, ki so vsako leto v organizaciji enega proizvajalca barv in lakov in tako tudi v drugem kraju.

Na lanskoletnih igrah v Krapinskih toplicah se je zelo močno odrazila naša celotna dejavnost. Uspehe in to zelo lepe, smo dosegli samo na tistem področju, kjer smo vadili skozi vse leto, drugje pa smo kot vedno tudi tokrat zatajili, zato je potrebno v bodoče tem športom posvetiti večjo skrb.

Da bi vse to teklo bolj organizirano, da bi imeli na razpolago večja finančna sredstva, smo dne 22.11.1973 ustanovili "Športno društvo Color".

Ustanovnega zbora se je udeležilo zelo lepo število športnikov iz vseh področij delovanja. Po formalnem pričetku in pozdravu predsednika sindikalne organizacije smo v krajših besedah preleteli naše dosedanje delo in pa vsekakor pomen ustanovitve društva. Ta pomen naj bi se odražal v tem, da bo naše delo še bolj organizirano in vodeno, da bomo sredstva pravilno in namensko trošili in da v svoje delovanje zajamemo čim večje število zaposlenih. Vsa dejavnost mora imeti poudarek na množičnosti, saj ima vsak član delovne organizacije vso pravico sodelovati.

Da pa bi društvo lahko nemoteno in v redu opravljalo svoje delo, smo na zboru izbrali naslednji Upravni odbor športnega društva "Color":

- predsednik: Stane Vilar
- tajnik: Franci Rozman
- blagajnik: ing. Nataša Barle
- člani: Andrej Bezjak
Ivan Smolič
Peter Petač
Jule Nardoni
Momir Savovič
Marjanca Štajer
ing. Tone Senčar
Jože Bukovec
Miro Korinšek
Lojze Izlakar
- častni člani: Miloš Gabrijel
ing. Ivan Hafner
Janez Svoljšak

Vse sekcije so v svojem delovanju močno številčno zastopane in že tudi organizirane. Organiziranosti in dejavnosti pa nam manjka pri šahu in namiznem tenisu. Ker pa te dejavnosti prihajata v poštev pri naših igrah barvarjev, je zbor zadolžil tov. Momira Savoviča, da skuša organizirati tudi ti dve sekciji. Izrabljam to priložnost in pozivam vse, ki žele delovati v teh sekcijah, da se javijo pri omenjenem tovarišu.

Zbor je nato še sprejel sklep, da vse sekcije izdelajo svoje programe dela in tudi predvidijo za to potrebna finančna sredstva. Le na ta način bo odbor na prvi seji izdelal končni predlog za potrebna finančna sredstva za delovanje v prihodnjem letu. Plan dela našega društva bomo objavili v našem časopisu, tako da boste z njim seznanjeni vsi in se boste v dejavnosti polnoštevilno vključili. Posebej pa bomo veseli, če bomo uspeli povečati zanimanje za naše delo med ženskim spolom.

OBISK DEDKA MRAZA TUDI LETOS...

Že nekaj let zaporedoma organizira obdaritev otrok naših delavk in delavcev mladinski aktiv. Tudi letos bomo razveselili naše najmlajše s prihodom DEDKA MRAZA in z obdaritvijo.

Na DS, ki je bil 21. novembra letos, je bila potrjena vsota 55.000,00 din za nakup daril in za ostale stroške. Darila bomo pripravili v sodelovanju s PARTIZANSKO KNJIGO iz Ljubljane in MLADINSKIM BIROJEM iz Kopra.

Tudi letos bo obdaritev potekala v dvorani "SVOBODE" v Medvodah. Upamo, da bodo naši malčki zadovoljni z darili, kakor tudi njihovi starši.

Ko boste brali te vrstice, bo Dedek Mraz že obdaril vaše otroke, pa vseeno ta drobna informacija prav gotovo ne bo odveč.

Ob koncu pa želi mladinski aktiv "Color" vsem sodelavkam in sodelavcem, kakor tudi njihovim družinam SREČNO 1974, otrokom pa mnogo užitek pri odpiranju novoletnih daril.

- ak

DO MOSKVE IN NAZAJ

(nadaljevanje in konec)

Naslednjega dne po prihodu v Moskvo smo zopet po formalnostih na moskovski carini odvili naše vzorce ter jih odložili v "Roddomu" (porodnišnici), objektu naše demonstracije, potem smo se poslovili od tov. Ramute, ki se je s praznim tovornjakom napolil nazaj v domovino.

Isti dan sva s predstavnikom "Hempra" iz Beograda, tov. Škaričem, posrednikom naših poslov s Sovjetsko zvezo, na Šeremetjevu dočakala letalo, s katerim je prispel tov. Perko, ki me je kot poznavalec Moskve še od prej usmeril v ogled najpomembnejših predelov tega mesta, kolikor nam je pač dovoljeval pičlo odmerjen prosti čas.

Tukaj se namreč delovni dan prične šele ob 9. uri dopoldan, od 12. - 13. ure je odmor za obed, delo pa se konča ob 18. uri, ko je praktično tudi konec dneva.

Da bi si lažje predočili razsežnosti Moskve, si predstavljajte krog s premerom, ki ga zajemata približno Ljubljana in Bled, posejan s stolpnici, nebotačniki, naselji blokov, parki ter predkan s tisočeri ulicami in avenijami, v smeri jugovzhod-severozahod pa ga preseka vijugasto zavita reka Moskva.

Vse mesto oklepa "Moskovskaja Kolcevaja" (kolce - prstan, obroč), cestni krog z obsegom preko 120 km, od katerega se odvajajo vpadnice, večpasovne avenije - takoimenovani "Prospekti in Šosseji", ki se koncentrično stikajo v jedru mesta - Kremlju. Za avtomobilski promet je takšen razpored zelo ugoden, saj se celo tujci s pomočjo zemljevida Moskve prav lahkotno orientirajo. Z nekaj nad 8 milijoni prebivalcev ima Moskva skoraj polovico jugoslovanskega prebivalstva, in če pomislimo, da je treba to človeško mravljišče vsako jutro preskrbeti z mlekomo, kruhom, zelenjavo in mesom, to ni tako preprosta stvar. In ta preskrba po pripovedovanju mnogih kar "klapa", vključujoč tudi tisto z mesom, s katero se pri nas v minulem poletju nismo mogli prav posebno pohvaliti.

Med potekom demonstracije "Kolofasa" je bilo hladno vreme, pršil je dež in naletavale so prve snežinke, tako da je bilo delo zaradi vlažne fasade precej oteženo. Od Moskovčanov smo izvedeli, da so imeli hladno in deževno poletje, zato so napovedovali tudi hudo zimo. O pravilnosti teh napovedi smo se lahko prepričali že ob prehodu iz novembra v december. Zanimivo je, da vsa zidarsko-fasaderska dela opravljajo same ženske, po večini dekleta od 18. - 25. leta. Celo mojster-brigadir je ženska, seveda z ustrežno kvalifikacijo in dolgoletno prakso. Prav tako je veliko žensk - voznikov podzemne železnice, trolejbusov in mestne snage.

V pogovoru z našimi fasaderkami sem se zanimal, misleč na težke delovne pogoje v mrazu, kako kaj shajajo pozimi, ko živo srebro zdrkne globoko pod ničlo. Dejale so, da jim nagaja "štukaturka" (malta), ki prične zmrzovati. To pa takoj preprečijo z dodajanjem kalcijevega klorida in drugih soli, ki znižajo temperaturo zmrzišča, tako da lahko delajo tudi v mrazu do -15° C. Še vedno sem vztrajal, kako na njih same

vpliva delo na mrazu, a sem se končno moral sprijazniti z dejstvom, da delajo do -15° C. Pojasnile so namreč, da imajo pač tople delovne bunde, vmes se pogrevajo v njihovi "butovki" - prevozni garderobi, včasih pa za gretje izpraznijo še nekaj steklenic prave ruske vodke, ki so jo tudi nam ponudile, ker se je ena od deklet ravno tiste dni možila. (Boljša vodka niti ni tako poceni, saj stane pollitrska steklenica 3 rublje, kar po uradni menjavi znaša 71,10 naših dinarjev). Za revanšo smo jim reprezentirali jugoslovanski Navipov "Stari vinjak", ki so ga zelo pohvalile, pripomnile so le, da po pitju premočno "pahnit" - (zauzarja). Učinkovito sredstvo za "kamufiranje" žlahtnega vinskega vonja je po njihovem grgranje in izpiranje (navznoter seveda) z 80% alkoholom, kar so nam tudi nazorno "demonstrirale".

Vsekakor bi ta zanimiv podatek kazalo proučiti za praktično uporabo tudi pri naših poslovno-reprezentančnih običajih. Glede kulturno-zgodovinskih, arhitekturnih in drugih znamenitosti Leningrad daleč prekaša Moskvo, vsekakor pa jih ima tudi slednja dovolj in si jih je vredno ogledati.

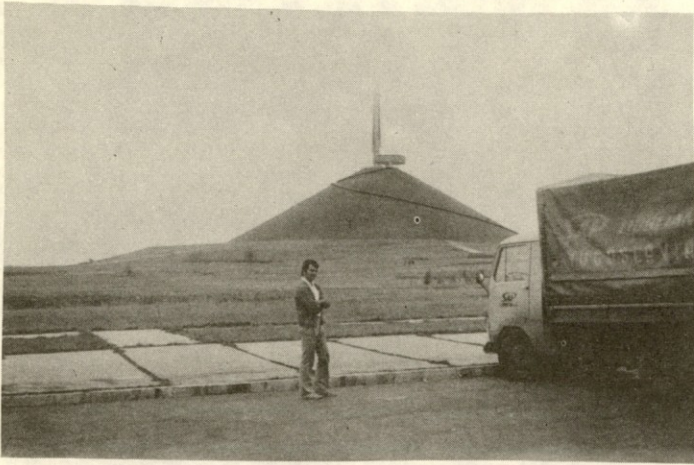
Na prvem mestu je znana trdnjava Kremelj, ki je bila zgrajena pred 800 leti in okoli katere je v stoletjih zrastle današnja sovjetska metropola. Kremelj ima za seboj mračno zgodovino, polno dvornih spletk, nasilja in umorov v borbi za prestiž oblastnikov, večkrat pa so ga porušile in požgale vojne vihre, osvajalski pohodi in vdori, toda vedno znova je bil obnovljen in danes je v njem sedež Vrhovnega sovjeta. V notranjosti Kremlja sem si ogledal cerkev Arhangelškega sobora in katedralo Uspenskega, v kateri so grobnice bivših patriarhov in vladarjev, med katerimi je tudi Ivan Grozni.

Zanimiv je tudi "Car Kolokol", gigantski in nad 200 ton težak zvon, ki ni nikoli zazvonil, ker je pogorel lesen zvonik cerkve, na katero je bil komajda postavljen, med padcem v globino pa se mu je odkrušil delček, ki tehta 11 ton, sam tolkač pa je težak 7 ton.

Pred 20 metrov visokim kremeljskim obzidjem na Rdečem trgu stoji Leninov mavzolej, sestavljen iz spoliranih blokov rdečega granita. Vhod vanj dan in noč stražita vojaka častne garde, ki se menja natanko vsako uro. Zanimivo je opazovati menjavo straže, ko ravno ob udarcu s petami odbije ura z najvišjega zvonika nad trdnjavskim vhodom. Vendar pa k tej sinhronizaciji pripomore poseben uslužbenec, ki pa ni opazen, saj so oči vseh radovednežev uprte v stražo pred mavzolejem.

Tam kjer se Rdeči trg v lahnem klancu spušča proti reki Moskvi, stoji impozantna Vasilijeva cerkev, načičkana z enajstimi, turbanom podobnimi pisanimi stolpiči, ki deluje veličastno in mračno obenem. Zgraditi jo je dal tedanji car Ivan Grozni, znan kot najmračnejša in najokrutnejša oseba v kremeljski zgodovini, ki je nato ukazal graditelja oslepiti iz ljubosumja, da bi nikjer drugje ne mogel več ustvariti česa podobnega.

Posebno doživetje je tudi, če si ogledaš katero izmed predstav v Boljšoem teatru. Te priložnosti žal nismo imeli, zaradi prevelikega navala. Zelo dostopna pa je Tretjakovska galerija, kjer so razstavljene stotine umetniških slik številnih mojstrov palete. Posebne pozornosti so vredna platna s prizori Kristusa pred Poncijem Pilatom, pregon grofice Morozove (iz zgodovine Moskve in religioznih gibanj), nepozabna pa je tudi slika s prizorom, ko Ivan Grozni ubije lastnega sina.

Kdor želi kaj več izvedeti in videti o Napoleonovem osvajalskem pohodu nad Rusijo, naj si ogleda "Borodinsko panoramo". Stavba je od zunaj podobna kinu "Šiška", le da ima več nadstropij, v njej pa je muzej s slikami, primerki in dokumentarnimi zapisi iz omenjenega dela ruske zgodovine. Prav z vrha centralne ploščadi se razprostira pogled na vse strani, kot bi se res nahajali sredi bojnega polja in ne v okrogli dvorani. Bližnji objekti (vojaki, konji, topovi, vozovi, orožje, požgane ruševine in še tleča bruna) so popolnoma naravne velikosti, proti obodu in stenam, ki se strnejo v polsfero, pa prehajajo v stensko slikarijo. Umetelno izbrana osvetlitev daje vsemu skupaj vtis odprtega prostora, ki se izgublja v meglici na obzorju. Prizor predstavlja spopad ruskih in francoskih čet v bitki, kjer so ravno odločitve generala Kutuzova kot najpomembnejše osebe, usodno vplivale na nadaljnji zgodovinski razvoj oziroma propad Napoleonovega imperija.

Če bi koga pot zanesla semkaj, naj se ne pozabi že pri vhodu odkriti. To navajam zaradi dogodka, ki nas je spravil v sila dobro voljo, ko je proti izhodu ena izmed paznic uzrla baretko na glavi tov. Perka, in se strašansko razburila, češ da je vendar treba pokrivalo sneti na tako svečanem kraju.

Posebnost moderne arhitekture in tehnike je Ostankinski televizijski stolp, proti kateremu je beograjski na Avali pravcati pritlikavec. Visok je 533 metrov, tako da ob nizki oblačnosti zgornja polovica izginja v oblakih. Na višini 147 in 269 metrov so razgledne ploščadi, dvigalo pa vas v 57 sekundah popelje do višine 337 metrov, kjer vas čaka restavracija "Sedmo nebo" z bronastim, srebrnim in zlatim oddelkom. Cela restavracija obkroža os stolpa, tako da ponuja v lepem vremenu nepozaben razgled na vse strani, zaradi višine pa ji pravijo tudi "iluminator letala". Iz številnih oddajnikov na vrhu odhajajo v eter radiotelevizijske oddaje za obveščanje široke javnosti. Ravno v tistem času smo zvedeli za državni udar v Čilu, kot tudi o nesreči JAT-ove Caravelle v Črni gori.

Vsako, ki prvič obiše moskovski metro, sistem podzemne železnice, sprva lahko precej strmi. Graditi so ga začeli še za časa Stalina, razširjajo in dopolnjujejo pa ga še danes. Predori s tiri in postajami so v globini 30 - 50, ponekod tudi do 100 metrov pod zemljo in tvorijo pravcati terminjak pod mestnimi stavbami, avenijami ali celo pod strugo reke. Križišča različnih smeri in postaj so postavljena v etažah, eno nad drugim. Da bi si ustvarili sliko mogočnosti in razkošja tega sistema, si predstavljajte 81 ljubljanskih kolodvorov, vendar s peroni, ki so obleženi v raznobarni marmor, granit, klinker, keramiko in mozaike,

osvetljeni pa z bohotnimi lestenci. Na zgornjih, vstopnih postajah so menjalni avtomati za posebne kovance - žetone po 5 kopejk, s katerimi si vsakdo odpre pot skozi fotocelični avtomat, ki takoj registrira število potnikov. Tukaj se dnevno prepelje nad 3 milijone potnikov, kar predstavlja skoraj dvakratno prebivalstvo Slovenije. Po nekaj deset do sto metrov dolge premične stopnice vas popeljejo strmo navzdol k podzemeljskim peronom, kjer prihajajo in odhajajo vlaki vsake pol minute. Dokler ne zapustite zgornjih (vhodnih) postaj, se lahko za 5 kopejk neomejeno vozite v vse smeri, iz katerih je dostop v vse predele mesta.

Sistem mestnega prevoza s trolejbusi je tako kot pri nas samopostrežen, le da vam avtomati izdajo tudi vozni listek, prijazne voznice pa po zvočniku napovedujejo imena postaj.

Enkrat sem ob pomanjkanju drobiža 2 krat po 2 kopejki vstavil kar kovanec za 5 kopejk. Avtomat mi je še dal listek, za mano pa nikomur več.

V primerjavi z našimi so moskovski taksiji po ceni zelo dostopni, saj stane prevoz na relaciji npr. Ljubljana-Medvode kakih 7 - 9 naših dinarjev.

Tukajšnji miličniki za prometne prekrške voznikov ne kaznujejo denarno, temveč jim luknjajo vozniški karton. Letno lahko dobi vsak po tri luknje, nakar pa mu odvzamejo dovoljenje, za katerega mora ponovno opraviti vozniški izpit, ki pa je vsaj nekajkrat težji kot pri nas. Prometnih nesreč pa skorajda ni, ker se da leto prešteti na prste. Če bi pri nas imeli takšen način "stimuliranja" prometnega reda, bi se ob registriranju vseh prekrškov v kratkem otresli bojzani pred "bencinsko krizo".

Opisati moram tudi obisk enega izmed lokalov za domače goste. Od štiridesetih miz v lokalu strežejo le pri petih, zato je treba nekoliko počakati v vrsti, kar vam daje možnost za natančen ogled dnevnega menija. Končno smo prišli na čelo kolone in se nato vrgli na 3 izpraznjena mesta, toda prenašlo. Ponovno smo morali vstati in počakati, da natakaz zamenja pribor. Postrežba sledi šele potem, ko tudi zadnje prosto mesto pri mizi zasede četrti gost. Seveda stvar ni tako huda če jo opazujemo bolj z vidika občudovalcev folklornih znamenitosti; če pomisliš na vrste v naših zdravstvenih domovih, pa se je sploh lažje podrediti tukajšnjemu redu.

No, posebna specialiteta je bila "saljarka", nekakšna slana juha nedoločenega okusa, v kateri smo poleg pora, limone, oliv, ribje glave, graha, korenja, kumaric in lovora našli še šestnajst drugih dodatkov in začimb.

Najbolj všeč mi je bil kefir iz pravih kavkaških, neuvoženih bacilov.

Po končani demonstraciji in zaključnem protokolu sva s tovarišem Perkcom zapustila Šeremetjevo v JAT-ovem DC-9.

Vidljivost na poti je bila zaradi oblačnosti slaba, le enkrat sem skozi luknjo v oblakih opazil, da letimo nad velikim jezerom - Kijevskim vodohraniliščem, ki ga severno od Kijeva polni veletok Dnjeper.

Polet do Beograda traja dve uri in pol in je sila dolgočasen, saj je isto kot bi sedeli v kinodvorani, kjer se ne predvaja film. Zato je res, da je dva dni in pol potovanja s tovornjakom bolj zanimivo, čeprav je tudi bolj utrudljivo. Edina koristna pridobitev pri povratku z letalom je dvourni časovni preskok, kolikor znaša

razlika v zemljepisni legi.

Kljub številnim zanimivostim tega desetdnevnega "potepanja" po Sovjetski zvezi, sem imel vseeno prijeten občutek v trenutku, ko je letalo preletelo državno mejo pri Subotici in sem stopil na "trdni domači zrak".

Andrej GOLUBOVIČ

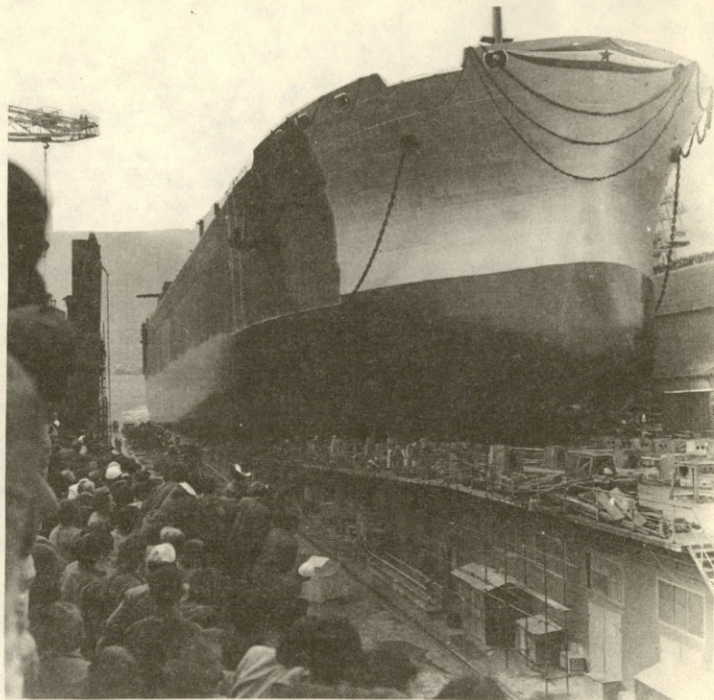
NAŠA BARVA ZA ABUL-KALAM-AZAD

Dne 5. 11. 1973 sem prisostvovala slovesnosti v ladjedelnici "Split" v Splitu. To ni običajno slavlje, kot npr. neka obletnica, to je pravzaprav trenutek, ko ladja, ki je v gradnji, prvič zapusti kopno in gre v morje. Popularni izraz za to je "porinuče" in mi Slovenci tega izraza nimamo, tako kot tudi nimamo ladjedelnice. Dela do tega trenutka so izvršena približno do polovice, nato pa sledijo še poleg montaže glavnega motorja vsa notranja in zgornja dela na ladji. Objekt pod številko 261 se gradi za indijsko najmočnejšo firmo Shipping Corporation of India, ima nosilnost 116.000 ton, dolžino 254,5 m, širino 29 m, višino 23 m, gaz 16,15 m. Dobil je že ime in sicer ABUL-KALAM-AZAD. Ladji je potrovala gospa Menom, soproga indijskega ambasadorja iz Beograda. Da se ladja krsti s steklenico šampanjca ni indijski običaj. Steklenico šampanjca pri Indijcih zamenja njihov simbol kokosov oreh, ki ga vržejo v ladjo in v tem trenutku ta zdrsi z betonskih in lesenih podstavkov, premazanih z debelo plastjo parafinske masti.

Ladja, ki je bila tega dne spuščena v morje, je druga izmed dveh, za katere je uporabljena naša barva. Prva že potuje po svetovnih morjih in prevažata razsuti tovor. Barva na njej je izključno iz naše proizvodnje, izdelane po licenci "IRH". Pogodba za dobavo ladijskih barv je bila podpisana s strani Colorja in ladjedelnice "Split" julija 1972. Že čez dva meseca je sledila tudi prva pošiljka barve in pošiljke so se vrstile celih 8 mesecev, dokler ni bil nanešen zadnji premaz Latenac Antifoulinga extra in ladja je zapustila ladjedelnico. Takoj za temi prvimi pošiljkami so začele v avgustu slediti dobave barv za to drugo ladjo. Vrednost barv za eno ladjo znaša 2.450.000,00 din, kar je cca 1,5% vrednosti ladje. To pa seveda ni samo enkratna dobava, temveč bodo te ladje tudi kasneje, ko bodo plule širom po svetu, trošile za svoje vzdrževanje barve International, kar pa je seveda materialno koristno za Color.

Prvič v naši dolgoletni proizvodni tradiciji, je tokrat uporabljen praktično klorkaučuk sistem za celo ladjo, a poleg tega so s tem dani vsi pogoji za afirmacijo našega podjetja v svetu. Tako kot doslej potujejo širom po Evropi vagoni, pobarvani z našo barvo, tako pluje tokrat po svetovnih morjih ladja, popolnoma zaščitena in prebarvana z našo barvo. Brez dvoma je to uspeh, na katerega smo lahko vsi ponosni, vendar ob realizaciji takega uspeha ne smemo pozabiti na prizadevanja vseh članov kolektiva, ki so se morali močno potruditi in uspeh ni izostal.

Za zaključek naj strnem vse to v eno samo misel, da

zaželimo ladji srečno plovbo, naša barva pa, da bi zadovoljila svojem namenu.

Jolanda LEŠNIK

KRONIKA

NA NOVO SO SE ZAPOSILILI

Peter Trpin, dipl. ing. - za nedoločen čas v kadr. spl. sektorju
Jernej Merjasec - za določen čas v komercialnem sektorju - v faktur. oddelku

OD VOJAKOV STA SE VRNILA

Miloš Bukovec
Franc Jordan

SLUŽBO SO PREKINILI

Alojz Plešec iz skladišča materiala odprema
Pavel Perčič iz kadr. spl. sektorja
Franc Rupnik iz prodajnega oddelka
Metka Ušeničnik iz prodajnega oddelka

ČESTITKE

Nuša Mrak iz oddelka tehnične kontrole se je poročila - čestitamo!
Andrej Škof iz oddelka mešalnice se je poročil - čestitamo!

RAZSTAVLJAL JE KIPAR ROTAR

Akademski kipar France Rotar je zadnje dni novembra v prostorih stare tovarne (laboratoriju, hodniku in stopnišču ter knjižnici) razstavljal 16 plastik. Razstava je vzbudila precejšnje zanimanje, saj je tovrstna razstava medvoškega rojaka nekaj povsem novega. Kot nam je umetnik dejal, je že naveličan razstav po vseh mogočih galerijah in je zato njegova odločitev vzbudila v umetniških krogih posebno zanimanje in pozornost. Zato ne bo odveč, da objavimo del kritike dr. Ivana Seveda iz Ljubljanskega dnevnika:

"Vendar ima razstava v Medvodah nekaj prednosti in posebnosti - verjetno gre prvič za razstavljanje umetnin po "neuglednih" prostorih, tam kjer komunicirajo ljudje po vsakdanjih opravkih in ne v posebej prirejenih dvoranah ali tovarniških "galerijah". Tako se je neposredni kontakt med umetnikom in gledalcem dvignil na novo raven. Rotarjeva plastika je na lepem postala integralni del vsakdanjega delovnega okolja, funkcionalni okras in humano opozorilo. Tu, kjer se srečujejo delavci na poteh po tovarni, kjer izmenjajo nekaj besed o proizvodnih problemih, sedaj padajo tudi besede o umetnosti. To ni galerija, kjer poln spoštovanja hodiš od umetnine do umetnine in jih zbrano dojemaš kot poseben obrok "kulture", marveč živahen prostor, kjer gledaš umetnine malodane podzavestno, včasih bežno, drugič nekoliko bolj pozorno, predvsem pa v ambientu, ki ni tuj, ki je lahko včasih zoprno, je pa vedno domač. V teh prostorih, ki so po zaslugi umetnikovega dela postali bogatejši, ljudje spoznavajo pravo funkcijo umetnosti, spoznavajo (zavestno in podzavestno), da je njeno mesto prav tu, na delovnem mestu, doma, na ulici, v parku in ob vsakdanjih poteh. Spoznavajo, da je galerija le neke vrste borza, kjer se ustvarjajo rang lestvice in predstavljajo umetniki, da so to sicer koristne in prepotrebne ustanove, da pa je to le neke vrste vmesna postaja, ki je postala pri nas žal končni cilj, bleščeč sarkofag, kostnica ali bolj moderno, bančni trezor, kjer je umetnost varno spravljena.

Z občasnimi razstavami ali s stalnim nakupovanjem in razstavljanjem umetnin v tovarnah prihaja umetnost v stik s tistim, ki mu je namenjena, postaja nuja, potreba. Zanimiv je podatek, da je kiparja ustavilo že nekaj uslužbencev in ga spraševalo o možnostih za nakup. Tega se v posvečeni galeriji marsikdo niti ne upa."

Tako kritik. Velja pa pripomniti, da smo z razstavo mimogrede naredili dobro propagandno akcijo ter je ime naše tovarne kar naenkrat poznano tudi v umetniških krogih. Namreč vest o kiparjevi razstavi je bila objavljena tudi v drugem dnevnem časopisju, gledalci televizije pa so razstavljene plastike lahko videli v informativni oddaji "Obzornik".

KOŠARKA V LETU 1973

Ne moremo se pohvaliti s podobnimi uspehi kot naša državna reprezentanca, vendar pa menim, da je košarka v Colorju ravno v tem letu končno stopila na noge.

Kljub pomanjkanju igralcev, neorganiziranosti in prepuščenosti samim sebi je ekipa odigrala 4 srečanja - 3 v Medvodah in 1 v Domžalah. Brez treningov in priprav smo uspeli zmagati v 3 srečanjih, eno pa smo izgubili, predvsem zaradi odsotnosti ključnih igralcev.

Tako stanje po našem mišljenju nujno zahteva ustanovitev košarkaške sekcije v bodočem športnem društvu Color. Z ustanovitvijo take sekcije bi se stanje v naši rekreativni košarki hitro popravilo, saj bi lahko sodelovali na večjem številu tekmovanj, lahko bi končno v sodelovanju s TVD Partizan organizirali 1 krat tedensko igranje košarke v njihovi telovadnici. Ustanovitev sekcije bi rešila tudi materialne probleme, kot so dresi in ostala oprema. Naj samo omenim, da ni v tovarni niti ene žoge za košarko, ki je več kot obvezen rekvizit pri tem športu.

Še nekaj o odigranih tekmah. Sodelovali smo na turnirju za "POKAL GODBE", kjer smo prepričljivo zasedli 2. mesto za ekipo TVD Partizan, ki redno nastopa v regularnih tekmovanjih in pred ekipama DONIT in CELULOZA. Zadnjo tekmo smo odigrali 8.11.1973 v Domžalah. Bili smo gostje košarkaške ekipe domžalske tovarne barv HELIOS. Prvi vtis za nas je bil porazen. Poleg čudovite dvorane - v njej igrajo tekme II ZKL - in velikega števila igralcev smo namreč opazili tudi fante v trenerkah z napisom DOMŽALE, ki so se ogrevali skupaj z igralci HELIOS-a. Vendar ni bilo tako črno kot je kazalo spočetka. Naši gostitelji so bili res prijazni in tako smo že po prvem polčasu vodili za okroglih 16 točk. Drugi polčas smo odigrali v "velikem stilu" in na koncu prepričljivo zmagali z rezultatom 92 : 51. V ekipi se je prvič pojavil tudi debitant ing. Marjan Kerže, ki je svojo uvodno tekmo v Colorjevem dresu odigral zelo dobro.

Koše so dosegli:

za HELIOS: Marinič 8, Dekleva 10, Rojs 20, Blatnik 1, Vrtačnik 2, Krajt 10

za COLOR: Hafner 22, Naveršnik 37, Kerže 8, Knific 6, Matijevec 19

Rezultati v letu 1973 in prejšnjih letih nas obvezujejo, da nadaljujemo začeto delo in omogočimo te vrste rekreacijo čim širšemu krogu članov kolektiva. Vendar pa brez pomoči ne bo šlo, zato upamo, da bomo v prihodnjem letu ob podpori sindikalne organizacije in drugih družbeno političnih organizacij lahko zapisali pod naslov "KOŠARKAŠKA SEKCIJA" še mnogo več vzpodbudnih in uspešnih rezultatov.

Medvode, dne 9.11.1973

Vanja MATIJEVEC

NAGRADNA KRIŽANKA

					NEMČJA	IZVOZ	DARILO	DOBA	VPRAŠALNICA	RIMSKA 1005	NEVARNA BOLEZEN	JANEŽ	POLOTOK NA KUBI
					NAŠA REVITA								
					PONIŽANOST ZAGREBSKE LETAL.					KIPARJEV IZDELEK MATRIJ			
ŠVEDSKA	VSTAJA	MALTA	SESTAVIL: RAF	SVET. PAD. PRVENSTVO MOJA (LAT.)			ZVOČNA NAPRAVA	PANJ ZA SEKANJE	NORVEŠKA NALETAVANJE		AVTOMOB. OZNAKA SARAJEVA		
MORNARSKA PIJAČA			ODPUSTLJIVA PORTUGALSKA								VRSTA DOL. ČRK	TAJSKA RUSKI PESNIK	
LIRSKA PESNITEV		PLAŠČ NAŠ OTOK								ŽEN. IME MESTO V ČRNI GORI			
SLOV. JEŽIKOSLOVEC MATIJA			CELINA MOŠKO IME										MESTO V TURČIJI
ZNAČAJ				EKONOM. ODBOR ŠOLSKA REVIVA			OTOŽNA PESEM						
16. ČRKA ABECEDE	SADRA SOCIAL. REPUBL.					ZVIŠANA NOTA	GLASB. ZNAMENJE DOLOČENE BARVE				ZAČETEK ABECEDE TOVARNA V KANALU		
NOVI SAD		GLASBIL ASTATIN						PRIPIS	POKRATINA NA HRVAŠKEM KONEC POLOTOKA				
SKLADBA							JEDRO VODIK. ATOMA						
VANADIJ	TOVARNA NOGAVIC NEUMNEŽ						SPLIT RIMSKA 5			PRVA ŽENSKA NADŽ. ŽEN. IME			
REKA V SZ		OZNAKA VAGONOV KRŠČANSKI OBICAJ				VALENTIN VODNIK REKA V SZ		INDIJANSKA PLEMENA	NEZNANKA POLITIK ABA				RASL. ZAJE - DALKA
TOVARNA ZDRAVIL			EGIPČ. BOG ITALIJA				MELIŠČE MAMILO				KONJSKA SILA TOVARNA V MARIBORU		
MESTO V LIBIJI				NOVO MESTO LJUBLJ. BANKA			HRIB NAD SOČO BELGIJA						
TOVARNA AVTOMOBILOV			GL. MESTO SLOVENIJE KISIK									ŠPANIJA 10. ČRKA ABECEDE	
VINO - TOK							RAZSTRELIVO						

Za pravilno rešitev slikovne križanke razpisujemo tri nagrade:

1. nagrada 60 dinarjev
2. nagrada 40 dinarjev
3. nagrada 20 dinarjev

Križanke oddajte v splošni sektor z oznako "Nagradna križanka Colorjeve informacije" do vključno 10. januarja 1974. Vsakdo lahko sodeluje le z eno križanko.

Obilo sreče!

COLORJEVE INFORMACIJE števil. 12 (22), leto II, december 1973. Izdaja jih delovna skupnost Color Medvode, vsak mesec v nakladi 650 izvodov. Glasilo ureja uredniški odbor: dipl. prav. Mirko Korinšek (odgovorni urednik), Franci Rozman (glavni urednik), ing. arh. Janina Ferjančič, ing. Rihard Pevec, Anica Keber in Alojz Izlakar. Fotografije: Franci Rozman. Oprema: Pavle Učakar. Tisk: Partizanska knjiga.

PRAVILNA REŠITEV KRIŽANKE IZ NOVEMBERSKE ŠTEVILKE

OZNAČBE MEST NA TUZEMSKIH MOTORNH VOZILIH

AVSTRJA	PREVODNO SREDSTVO	TOVARNA VOZILARNA	OSTRJE	ŠKOTSKA SAHARJE	LOSKI PLOVNI	ŠVEDSKA	SESTAVNI RAF	SPROJEKTOR
A	V	T	O	B	U	S	D	
NAS ZEMELJEK	L	E	S	O	L	BARJ	B	A
M	A	R	I	B	O	R	K	
ADOPCIJA PRAVILNA	K	P	R	V	O	L	T	
KAZALNI ZAPOSLOVANJE	T	A	A	I	S	E	L	I
NAŠA REVIZIJA	T	O	V	A	R	I	Š	A
OKREJ ZA AVTO-MOBILISTI	A	V	T	A	G	A	T	R
KRALJEVA V INDOVINI	L	A	O	S	R	N	I	R
ŽENSKO IME	I	R	M	A	A	S	N	U
MAJERIJA	S	N	O	V	Č	A	R	N
NIRDA SLAGAR	M	A	B	U	S	E	P	I
AVSTRIJAN	A	I	D	E	P	R	E	V
DUŠIK	N	L	O	I	R	E	J	A
NARJALNA SEKA V FRANCIZI	L	O	I	R	E	J	A	R
DIVE ŽNALI	D	I	V	J	A	D	S	K
IGRALNA KARTA	A	S	A	S	A	K	A	L
RADIO TELEVIZIJA	R	T	V	A	K	N	A	L

Za nagradno križanko iz novembrske številke Colorjevih informacij smo prejeli 50 rešitev. Javno zrebanje smo tokrat izvedli v prostorih fakturnega oddelka. Komisija, ki so jo sestavljali: Marjan Hribernik, Fanika Sešek in Julija Hostnik, je kot dobitnika prve nagrade v znesku 60 dinarjev izžrebala Stanka Strajnarja, drugo nagrado 40 dinarjev prejme Venčeslav Lipar in tretjo nagrado 20 dinarjev Marko Jozić. Nagrade bodo izžrebancem izplačane skupaj z osebnim dohodkom v januarju 1974. Čestitamo!

MORDA NISTE VEDELI....

kakšne denarne enote uporabljajo nekatere države, zato pazljivo preberite:

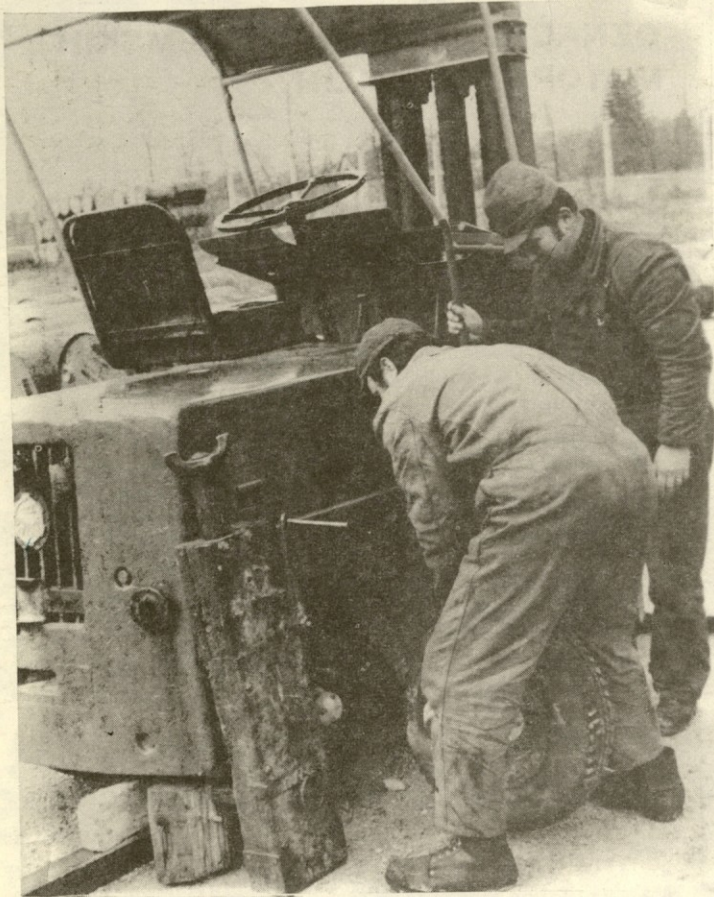
ZDA	dolar
Avstrija	šiling
Belgija	frank
Danska	krona
Velika Britanija	funt
Francija	frank
Nizozemska	florin
Italija	lira
Kanada	dolar
ZRN	marka
Norveška	krona
Švica	frank
Švedska	krona
Japonska	jen
Španija	pezeta
Irak	dinar (iraški)
Avstralija	dolar (avstralski)
Grčija	drahma
Izrael	funt (izraelski)
N. Zelandija	dolar (novozelandski)
Finska	marka (finska)

BČ	Brčko	NI	Niš
BG	Beograd	NK	Nikšič
BI	Bihač	NM	Novo mesto
BJ	Bjelovar	NS	Novi Sad
BL	Banja Luka	OG	Ogulin
BP	Bijelo polje	OH	Ohrid
BR	Bar	OS	Osijek
BT	Bitola	PA	Pančevo
CE	Celje	PD	Prijedor
CT	Cetinje	PE	Peč
ČA	Čačak	PO	Požarevac
ČK	Čakovec	PR	Priština
DA	Darugar	PU	Pula
DO	Doboj	PV	Pljevlja
DU	Dubrovnik	PZ	Prizren
DJ	Djakovica	RI	Rijeka
GL	Gnjilane	SA	Sarajevo
GO	Gorica	SB	Slavonski Brod
GS	Gospić	SD	Smederevo
GŽ	Goražde	SI	Sisak
IG	Ivangrad	SK	Skopje
JC	Jajce	SM	Sremska Mitrovica
KA	Karlovac	SO	Sombor
KC	Koprivnica	SP	Slavonska Požega
KG	Kragujevac	ST	Split
KM	Kos. Mitrovica	SU	Subotica
KN	Krapina	SV	Svetozarevo
KO	Kotor	ŠA	Šabac
KP	Koper	ŠI	Šibenik
KR	Kranj	ŠT	Štip
KŠ	Kruševac	TE	Tetovo
KT	Kutina	TG	Titograd
KU	Kumanovo	TU	Titovo Užice
KV	Kraljevo	TV	Titov Veles
KŽ	Križevci	TZ	Tuzla
LE	Leskovac	UR	Uroševac
LI	Livno	VA	Valjevo
LJ	Ljubljana	VK	Vinkovci
MA	Makarska	VR	Vranje
MB	Maribor	VT	Virovitica
MO	Mostar	VŽ	Varaždin
MS	Murska Sobota	ZA	Zaječar
NA	Našice	ZD	Zadar
NG	Nova Gradiška	ZE	Zenica
		ZG	Zagreb
		ZR	Zrenjanin

Začasno registrirana vozila so označena z RP.

Ko bi Slovenci svojo domovino tako ljubili kot ljubijo vino in dekleta, ej, prihodnost bi bila naša gotovo.

(Jurčič)

Tudi viličar je potreben popravila.

AMI z našo reklamo se je udeležil vseh letošnjih rallyjev

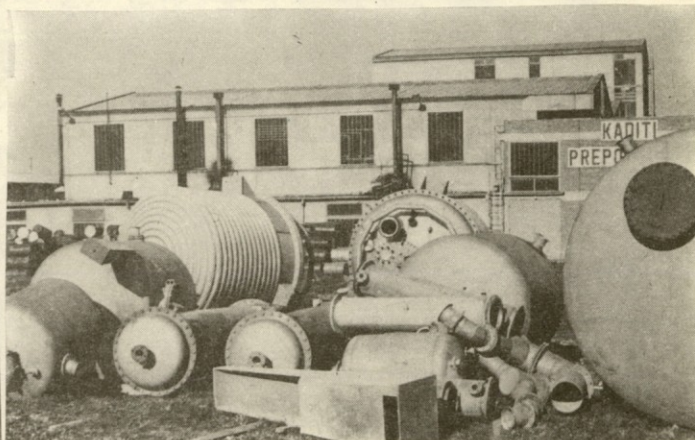
Foto: Franci Rozman

Skrb za starejše člane kolektiva je na zavidljivi ravni.

V medvoški podružnici Ljubljanske banke je vedno živahno.

Kdaj se bodo vložena sredstva pričela vračati?

